

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje
hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uređuje
F. Z. KESTERČANEK.

Izlazi svaki mjesec.

7 AG FEB 1906.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

10 milijuna šumskih biljaka.

Crni i bijeli bor, omorike, ariš, jele, weimutovce, kao i sve vrsti inostranih četinjača, a napose veoma krepke javore, hrastove, crvenu johu, bijelu johu, breze, bukve, jasene, gledičije, akacije, briestove i t. d.

Divjake raznih voćaka za podlogu u cieplnjačima, kao i sve vrsti šumskih presadnica **prodaje** u poznato pouzdanoj kakvoći c. i kr. austro-ugarski dvorski dobavljač

Bela Farago

trgovina šumskog sjemenja i sjemenjara na paru uz topli zrak u

 ZALA-EGERSZEGU u **Magjarskoj**

kod želj. stanice **Varaždin**, koja postaja za naručbe iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i t. d. posebne povoljne željezničke odpremae pogodnosti omogućuju.

Dopisnica uredništva.

P. n. g. *R. K. u Osijeku*. — *S. M. u Bosutu* i *M. P. u Virovitici*. Vaše adrese uredismo kako javiste.

S. Š. u Modrušu. Javite nam svakako uspjeh utoka lugara D. B.

V. D. u Macelju. — *E. G. u Belovaru*. — *R. E. u Zagrebu*. Što je sa obećanimi prilozi?

G. K. u Vinkovcih. *V. B. u Petrinji*, *E. S. u Belovaru* i *J. Š. u Belovaru*. Najlepša hvala na poslanim priložima.

T. B. u Glini. Reklamirani broj „Š. I.“ dostavismo Vam odmah po drugom putu — u buduće izvolite se u takovih predmetih u vlastitom interesu obratiti izravno na uredništvo lista, — a ne na društvenu upravu.

J. K. u Vinkovcima. Odgovorismo jur na 17. pr. mj. Najlepša hvala.

R. B. u Glini. Kako vidite isti smo dopis primili jur prije s druge strane. U ostalom liepa Vam hvala.

G. C. u Osijeku. Reklamirane brojeve „Šum. lista“ kao i „Lov.-rib. viestnika“. Odposlamo Vam odmah na 20. pr. mj. Na poslanom izvješću — ma da nisi označeni dosta ci — liepa hvala.

Upozorujemo i opet, da gg. izvole promjene adrese, reklamacije — kao i sve na uredništvo i upravu „Šumarskoga lista“ i „Lugarskoga viestnika“ — odnoseća pisma u svom vlastitom interesu izravno na uredništvo dostaviti.

Gospoda, koja bilo krivnjom pošte ili inače ne bi najdulje do 10. dana u mjesecu primila odnosni broj lista, neka to odmah prijave uredništvu, da im se takav dok zaliha dotiče može ponovno dostaviti. Putem pošte su takove reklamacije proste od poštarine.

Isto treba za vremena javiti i sve promjene, odnoseće se na obitalište adresata

Sva uredništva tičuća se pisma i pošiljke valja dostavljati izravno p. n. uredniku profesoru F. Ž. Kesterčaneku — Zagreb — Mesnička ul. 18. I. Ostala pisma kao i novčane pošiljke pako samo „predsjedništvu hrv. sl. šumarskoga društva“.

Šumarski list.

Br. 2.

U ZAGREBU, 1. veljače 1906.

God. XXX.

Pretplata za nečlanove K 12. na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10. i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K. 2. i K 1. pristupnine i za „Šum. list“ K. 4 u ime pred. late. — „Lugarski viestnik“ dobivaju članovi lugari badava. Članarinu prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno nvrštenje primjerena popustbina.

Kratka razmatranja o prodaji hrastovine u jeseni god. 1905.

Razpravlja J. Kozarac.

U niže sliedećem izkazu navedene su sve one hrastove sječine, koje su u Hrvatskoj-Slavoniji tečajem jeseni godine 1905. putem javnoga oglasa na dražbu iznešene.

Nije izključeno, da taj izkaz nije podpun, nu ako je koja prodaja i ostala nezabilježena, mislim, da ne će biti od tolike važnosti, da bi bila u stanju rezultat ovih razmatranja znatno poremetiti.

Kako se vidi, taj izkaz i onakav kakav je, nije žalibože podpun i točan, i to ponajpače obzirom na III. hrpu šumovlastnika. Manjkavost ta potiče poglavito odatle, što nekoji privatni šumovlastnici vrhu svojih dražbenih objekta jako mršave podatke oglašuju.

Najpodpuniji su oglasi imovnih občina, zatim nekojih zemljištnih zajednica te Lekenickoga vlastelinstva Turn-Taxisa, jer je u njima sadržan i broj stabala, i procijenjena drvena gomada, te napokon i novčana procienbena svota

Ne ima dvojbe: čim je oglas detailniji, tim je za trgovinu sposobniji.

Da se vidi, u kolikom je interesu i prodavaoca i kupca, da dražbeni oglasi budu što detailniji, iztaknuti ću samo to, da su vlasnici navedeni u izkazu pod brojem 1—8, t. j. hrpa I. i II. iznieli na dražbu ukupno oko 80 sječina, sa ukupno: $42.654 + 19.623 = 62.277$ hrastovih stabala. Na tih 80 sječina natjecalo se na dražbi oko 40 nudioca. Pri tako živahnoj konkurenciji jasno je, da nudioci moraju dobro pregledati sječinu, na koju se natječu. U tu svrhu im je neobhodno nuždno, da pregledju svekolike sječine, ne samo radi toga, da si izaberu onu kvalitetu hrastova, koji njihovoj specijalnoj trgovini (panjevi, francezka dužica, pintarska roba i t. d.) najbolje odgovaraju, nego i radi toga, da prouče razmjer izmedju vlastite i šumovlastnikove procjene. Procjena pako od 62,000 stabala — neračunajući III. hrpu — skopčana i sa trudom i sa troškom. Zato će svaki drvotržac naginjati k onomu šumovlastniku, koji mu najviše podataka — caeteris paribus — o procjeni sječine pruža. Što više podataka za pojedine sječine imade, tim je sigurniji u svom kalkuliranju, i tim će sigurnije ponuditi maksimalnu svotu, koja se u obće ponuditi može. Gdje ne ima detailnih podataka, primoran je drvotržac sam sječine detailno procieniti, to je pak kod 80 sječina ne samo sa znatnim troškom skopčano, nego i fizički jedva moguće. To je sigurno jedan, ako i ne od najglavnijih uzroka, da mnogu sječinu drvotržci niti ne pregledaju; iskustvo pako uči, što manje natjecatelja, to slabiji utržak. Detailna procjena od strane šumovlastnika pružena drvotržcima na raspolaganje, kadra je u stanovitoj mjeri nadomjestiti reklamu.

To sam uz put natuknuo, jer držim, da sbilja ne ima razloga, što pojedini šumovlastnici taje svoje procjene; ja bar ne uvidjam, da bi od toga kakovu korist imali.

Ovom prilikom moram i to naglasiti, da mi naše hrastove dražbe u obće ne oglašujemo ni iz daleka onako intenzivno, kao što to važnost hrastovine zahtieva. Hrastove dražbe oglašuju se u »Narodnim Novinama«, koje od 40 spomenutih na-

tjecatelja možda tek jedna trećina čita; zatim oglašujemo u »Continental Holz-Zeitung«, ponešto u »Pester i Agramer Lloyd«, — i to je sve; nismo se dakle maknuli iz Austro-Ugarske monarkije. Glavne konsumente naše: Njemačku, Belgiju, Francezku, Englezku niti ne obavješćujemo. Akoprem je ova jesen bila izvanredno živahna u prodaji hrastovine, ipak sam pod konac prosinca 1905. dobio iz Njemačke upita: »wo man in dortiger Gegend Eichenrund — und Schnittmaterial einkaufen kann?« To je pako jasnim dokazom, da ni toliki naši drvotržci još nisu pronašli svih svojih konsumentenata.

Čudimo se, da Spessartski šumari prodaju hrastovinu u šumi u kusovima po kubiku za 100 i više maraka, a nismo se ni mi hrvatski šumari, ni naši drvotržci potrudili, da proučimo tamošnje prilike, i da se s njima kod kuće okoristimo.

Istom ove jeseni čini se, da su se nekoji naši drvotržci pobrinuli za direktne kupce bez posrednika, — posljedica pako toga načina prodaje jeste taj, da je dotični naš drvotržac, koji je sječinu sa 100% preplatio, ipak zaslužio. Na taj način t. j. detailnom prodajom, polučeno je za drvenu gromadu jednoga jeditoga hrasta — oko 2000 kruna.

Taj slučaj — visoke preplate s jedne, a racijonalnoga načina unovčenja s druge strane, neka bude dobrom poukom i našima šumarima i drvotržcima.

Ovom prigodom ne mogu prešutiti, da smo mi šumari premalo trgovci. Jer na koncu konca, mi uzgajamo šumu valjda radi toga, da ju što bolje unovčimo, to svakako mora biti konačna svrha našega nastojanja. I eto, baš tomu zadnjemu momentu, koji bi trebao da okruni naš 100-godišnji trud, posvećujemo mi najmanje brige, te puštamo više manje pukomu slučaju, da unovči sad bolje, sad lošije tolikim naporom i troškom odgojenu sastojinu.

U ovaj čas sastoji se sva naša vještina u unovčivanju hrastovine u tomu, da ju prodajemo dražbom na panju, ne pitajući se, ne bi li se na koji drugi način moglo više dobiti? Da si na to pitanje uzmognemo jasno odgovoriti, morali

bi imati stanoviti stepen trgovačkoga znanja i duha. Trgovački duh je onaj, koji danas vlada svijetom, a tomu duhu ne smijemo se ni mi šumari oteti. To je uvidila i austrijska vlada, pa će tečajem ove godine za svoje državne šumare otvoriti tromjesečni »komercijalni kurs«, u tom kursu predavati će se medju inim o drvnoj produkciji i trgovini, carinskoj politici i t. d., a biti će skupčan i sa izletima na pilane.

Biti će nam dužnost, da ni mi hrvatski šumari ne zao- stanemo u tom pravcu sa svojim drugovima. Ako već ne imamo tromjesečnoga kurza, a mi se učimo u našim sječinama od naših trgovaca. Obzirom na to, da nekoje naše gospoštije prodaju gotovo hrastovu robu n. p Turn-Taksisova uprava u Leke- niku, preporučio bih našima imovnicama obćinama, da kušaju jednu ili dvije manje sječine, i to takove, koje leži blizu željeznice, izraditi i sortirati u trupce, pa onda te trupce u većim ili manjim hrapama dražbovati.

Razumie se samo po sebi, da u tu svrhu valja poznavati uzance za panjeve (trupce), a drugo i glavno je, da treba znati k dražbi privući direktne konzumente (iz Njemačke, Belgije itd.), a ne naše drvotržce, koji bi i tada igrali tek posredujuću ulogu, odnosno, koji bi opet svu korist za sebe odvukli. Što može drvotržac, zašto ne bi to isto mogao i šumar? Kada već radimo ogrievna drva i podvlake u vlastitoj režiji, zašto ne bi i hrastove trupce?

Izkaz

tehničke hrastove drvene gromade, koja je tečajem jeseni 1905 na prodaju iznešena, odnosno unovčena

Šumovlasnik	Broj hra- stovih stabala	Tehnička drva gromadi u m ³	Procijenjena svota u K	Dostalna svota u K	Predplata u %
1 Krajiška investicijska zaklada	14.730	56.000*	2 038.384	3,493.767	71%
2 Kr. nadšumarski ured Vin- kovec	16.736	59.000*	2,011.905	3,092.997	53%
3 Brodska imovna obćina . .	11.182	54.794	1,598.426	2,557.846	60%
I. hrpa ukupno . .	42.654	169.794	5,648.715	9,144.500	

4. Petrovaradinska imovna ob- čina	6.522	27.719	539.151	857.047	60%
5. Gradiška imov. občina ¹ . . .	3.634	14.000*	370.990	550.436	50%
6. Križevačka imov. občina . .	3.944	17.490	308.586	452.154	46%
7. Gjurjevačka imov. občina . .	2.495	7.099	136.721	224.500	65%
8. Druga banska imov. občina ²	3.028	9.164	216.964	400.356	84%
II. hrpa ukupno	19.623	75.472	1,572.412	2,484.493	
9. Osam zem. zajednica, Vi- rovitičke županije, i to: Pod- gorač, Predrievo Poljevina, Orešac, Cabuna, Bankari, Feričanci, Levajska Varoš i Potnjani, sa ukupno	9.735	19.638	343.354	497.686	45
10. Zemlj. zaj. Jaska (Kup- činski trg	600	600*	8.857	?	
11. Zemlj. zaj. Vitojevci	761	1.327	13.269	?	
12. Zemlj. zaj. Vrbovec	5.000	12.326	349.930	?	
13. Zemlj. zaj. sv. Petar	2.050	4.976	141.529	?	
14. Zemlj. zaj. Vrbanovci	1.621	2.600	66.444	?	
15. Zemlj. zaj. Farkašić, Sre- brenik, Stari brod	387	700*	13.258	?	
16. Zemlj. zaj. Riečica (Prek- blatnice)	16.332	20.000	490.891	777.000	
17. Grad Petrinja	1.500	2.344	37.489	243.847	
18. Grad Sisak	382	700*	11.033	14.803	
19. Grad Varaždin	239	300*	7.791	?	
20. Vlastelinstvo Bizovac (grof Norman)	11.000	25.000**	800.000	?	
21. Vlastelinstvo Vukovar (grof Eltz).	7.705	11.000	280.000	355.000	
22. Vlastelinstvo Nuštar (grof Khuen).	4.400	12.500*	480.000	480.000	
23. Vlastelinstvo Lekenik (knez Turn-Taksis)	4.699	4.513	70.000	?	
24. Zagrebački kaptol	2.546	2.500**	40.000**	?	
25. Poljodjelska banka (Šuma Ivanovo polje)	1.064	1.199	20.000**	?	
26. Veleprodaje iz prošlih go- dina ovogodišnji etot	6.500***	20.000***	550.000***	550.000***	
III. hrpa ukupno	76.521	142.223	3,655.905	4,400.000	
II. hrpa ukupno	19.623	75.475	1,572.412	2,484.493	
I. hrpa ukupno	42.654	169.794	5,648.715	9,144.500	
Sveukupno	138.798	387.489	10,877.032	16,028.993	

Prelazeći k izkazu samom opažam, da sa jednom odnosno sa dvije zvjezdice označene brojke znače, da dotična drvna gromada, odnosno procjenbena svota nije bila po šumovlastniku u dražbenomu oglasu oglašena. Kod tih dviju kategorija izpunio sam drvenu gromadu bud iz poznatih mi dražbenih rezultata iz prijašnjih godina, bud da sam ju izkombinirao iz

¹ Dražba obdržana na 15./IX. 1905.

² Dražba obdržana na 10./I. 1906.

broja stabala i procjenbene, odnosno dostalne svote. Iz toga razloga su brojke sa dvijema zvjezdicama tek približno točne.

Najnetočnije su brojke sa tri zvjezdice, a to su one pod tekućim brojem 26, u kojem je izkazan drvni etat, još u prijašnjim godinama prodanih hrastova; to su sječine sa više-godišnjim izravnim rokom, a nalaze se većim dielom u po-dravskim vlastelinstvima.

Prema tomu nije dakako ni ukupna procienbena, odnosno dostalna svota III. hrpe posve točna, nego približna; nu držim, da ipak nije tako pogriješna, da bi mogla cielu sliku izkaza izopačiti.

Ta razjašnjenja morao sam navesti, da ne bi bilo eventualnih nesporazumaka. Biti ću u ostalom zahvalan onima šumskima upravama, koje bi makar i naknadno nepotpune moje brojke izpravile.

Kako iz izkaza vidimo, iznešeno je u prošloj jeseni na prodaju, a s malom iznimkom zaista je i prodano: 138.798 hrastovih stabala sa 387.489 m³ za tehničku porabu sposobne drvne gromade za svotu od po prilici 16 milijuna kruna, ili za 45% preko procjene.

Ne ima dvojbe: uspjeh prošlojesenskih prodaja bio je u svakomu pravcu izvanredan, niesu ga takovoga očekivali ni prodavaoci ni kupci.

Na prošlogodišnjoj vinkovačkoj skupštini hrv.-slav. šumarskoga društva, držala su obadva referenta, koji su referirali o cieni hrastovine, svojom dužnošću, da upozore šumarski sviet na situaciju, koja se je počela razvijati na hrastovom tržištu.

Dražbe, koje su kratko vrijeme iza tih referada slijedile, potvrdile su podpuno njihove nazore.

Obzirom na to, da je tendencije svijuh dražba, i onih prvih, obdržanih u rujnu, i onih zadnjih, obdržanih u prosincu 1905. ostala nepromienjena, t. j. jednako stalna i živahna, može se zaključiti, da rezultati prošlojesenskih hrastovih prodajaniesu bili slučajni, nego da će biti trajnije naravi.

To u ostalom potvrđuju i drvotržna glasila, kao i veoma povoljne cijene, koja se za hrastovu robu nudi. To je pako glavno.

Jedino u Francezkoj primili su viesti o visokim cijenama ovojesenskih prodaja nekim negodovanjem; nu to nas ni najmanje ne će smetati, jer francezki dužičari niesu više u stanju diktirati cieniu našoj hrastovini; ono hrastovine, što je još ima Slavoniji, nije ni opredjeljeno za francezku dužicu; ako li ju pako Francezi budu htjeli imati, platiti će ju onako, kako budu naši drvotržci svoj račun našli.

Iz izkaza razabiremo nadalje, da se je na prodaju iznešena drvna gromada tek neznatno odaljila od onih brojaka, koje sam u svom referatu na vinkovačkoj skupštini iztaknuo. U referatu naveo sam kao godišnju produkciju tehničke hrastovine za:

I. hrpu	200.000 m ³
II. hrpu	70.000 m ³
III. hrpu	100.000 m ³
Ukupno	370.000 m ³

Polag nazočnoga izkaza pako izniela je prošle jeseni na prodaju	
I. hrpa	170.000 m ³
II. hrpa	75.000 m ³
III. hrpa	142.000 m ³
Ukupno	387.000 m ³

Razlika u sveukupnoj drvnoj gromadi iznaša dakle oko 17000 — 20.000 m³ ili 6%. Taj višak pao je u dio poglavito u III. hrpi, jer su se naši privatni posjednici požurili i prihvatili ovogodišnju dobru priliku, da unovče što više od svoje zalihe.

Mislim, da će biti zanimivo, ako istaknem nekoje detaile nazočnoga izkaza, koji nam se sami sobom namiću.

Hrpa II i III sa svojih 96.144 hrastova i 217.695m polučila je utržak od 7 milijuna kruna, dočim je I. hrpa sa 42.654 hrasta i 170.000 m² unovčena za 9 milijuna kruna. Ne ima dakle dvojbe, da I. hrpa usljed svoje kvalitete dominira hrastovim trgom.

Ta pretežitost I. hrpe udara još većma u oči, kada se razmotre detalji pojedinih hrpa.

Hrpa I. polučila je 62% preko procjene, dobila je 214 K po hrastu ili 54 K po kubiku, hrpa II. postigla je po hrastu 215 K ili a po kubiku — 33 krune. U III. hrpi zastupani su malo ne svi šumski predjeli negdašnjega staroga provincijala, odnosno sve hrastove kvalitete počam od najlošijih u šumama nekih gradova i zajednica pa sve do izvrstnih u podravskim vlastelinstvima. Popriečne brojke III. hrpe ne odgovaraju dakle faktičnoj kvaliteti hrastova pojedinih šumovlasnika, a ako ih navadjam, navadjam ih jedino radi toga, da se vidi makar i približan omjer između III., te I. i II. hrpe. Taj omjer između pojedinih hrpa jesti pako sljedeći:

I. hrpa	»	po hvatu —	214 K,	po kubiku —	45 K
II. »	»	po »	127 K,	» —	33 K
III. »	»	po »	58 K,	» —	31 K

Na koncu ne mogu da ne rečem koju i o tako zvanj bieloj šumi. O njoj se ne vodi tolikoga računa, jer se je do pod zadnji čas izrabljivala skoro lih za gorivo drvo. Nu u zadnjem deceniju počela se i biela šuma sve to više u tehničke svrhe izrabljivati, i to poglavito u piljenu robu.

Tečajem g. 1905. prodane su dvije hrpe jasenovih, briestovih i grabrovih stabala, koja su oko 50% kao tvorivo procijenjena bile.

Prvu hrpu od 1614 jesenara, 6782 briestova, te 21.732 grabova sa ukupno 44.000 m³ u novčanoj procieni od 288.964 K izniela je na prodaju krajiška investicijonalna zaklada; drugu hrpu pako Lekenička šumska uprava kneza Turn-Taksisa sa 1229 grabova, procijenjenih na po prilici 800m³ drvne gromade u novčanoj vrijednosti od 4362 K.

Uspjeh prodaje ove druge hrpe nije mi poznat. Krajiška investicijonalna zaklada pako prodala je osim jedne sječine procijenjene na na 35.921 K, sve ostale sa preplatom od 84%, odnosno za svotu od 466.278 K.

Od toga utrška otpada na tehničku drvenu gromadu, koja, je iznašala oko 20.000m², svota od po prilici 410.000 K, tako

da je po kubiku tehničke drvne gromade polučeno oko 20·50 K. Te brojke dokazuju, da je ciena jasenovoga, briestovoga i grabovoga tvoriva zaostala samo za 10 K po kubiku od hrastovoga tvoriva II. i III. trpe.

Tu činjenicu neka uvažē naši šumari, te neka ne odgajaju svom silom hrnst na onakoj stojbini, koja mu ne prija. Suum cuique — svakomu svoje, valja i u šumarstvu. Izvrstno napredujući jasen uvijek ēe bolje izplatiti, nego li zakržljali hrast. A valja i to uzeti u obzir, da se najljepši hrastovi uzgajaju jedino u stanovitoj mjeri sa celom šumom, što sam već prvo nekoliko godina u »Šum. listu« dokazao. (Vidi razpravu: Šumogojni i drvotržni aforizmi).

Konačni rezultat gornje razpravice dokazuje nam, da je ciena drvu i tvoriva i goriva u opće poskočila, i da danas sutra ne ēe biti tražena samo hrastovina, nego i ona druga glavna vrst drvlja hrvatsko slavonskih šuma, naime bukovina. U tom me utvrđuje okolnost, da je kr. nadšumarski ured Vinkovački prošle jeseni po prvi puta unovčio oveći kompleks bukove šume. Prodao je naime na 10 godina 1000 rali na brdu Prenju za svotu od 473.000 K.

Odnošaji kr. magjarske visoke škole za rudarstvo i šumarstvo u Šćavnici?

S obzirom na to, da se je u nas već s više strana naglasila navodna potreba, da se prigodom konačnoga rješenja pitanja o uredjenju naše šumarske akademije u Zagrebu, imadu što više uočiti i naučne, kao što i ostale uređajne prilike kr. ugarske visoke škole u Šćavnici, koja da je danas ne samo potpuno na visini nauke, no i inače vriedna nasliedovanja, — to smatramo nuždanim, objelodaniti u slijedećem i sadržaj memorandum, što ga je gledom na sbiljno današnje stanje te visoke škole i njezinih potreba, prošle godine, dakle malo ne

neposredno iza proglašenja te bivše akademije visokom školom — upravio na kr. ugarsko ministarstvo i ugarsko zemaljsko šumarsko društvo — putem senata — profesorski sbor visoke škole.

Svakako dakle u tom pitanju i za Magjarsku najkompetentniji faktor!

Naročito pako želimo da memorandum taj što bolje prouče i oni, koji u nas još i danas misle, da bi i naš Križevac bio sgodno mjesto za smještenje šumarske visoke škole.

Spomenica datirana je danom 2. lipnja 1905. te glasi:*

»Previšnjim riešenjem Njegovog Veličanstva od 3. kolovoza 1904., kojim je potvrđeno današnje ustrojstvo visoke škole, nastupila je ona prag nove budućnosti.

Najvećom zahvalnosti primili smo to preustrojstvo — koje prema starome svakako znači napredak i razvitak.

Medjutim baš taj osjećaj zahvalnosti — u savezu sa pomnim svestranim prosudjivanjem sadanjih kao i budućih interesa te visoke škole — a po tom i obćih interesa rudarstva i šumarstva — sile nas, da ponovno podignemo svoj glas.

Naša visoka škola vjerna prošlosti i sadašnjim se je ustrojem svojim tiesno prilagodila zahtjevom vremena. Nu ako i jest i prigodom ove reorganizacije vodjen brižni i svestrani obzir, na veliki razvoj i mnoge zahtjeve rudarske kao i šumarske znanosti posljednjeg doba — toli s obzirom na naučni materijal koli i objam obuke, to ipak uza sve to ne možemo još uvijek smatrati, da je tim podjedno konačno riešeno i samo pitanje visoko-školske rudarske i šumarske nastave u nas

Ne smatramo ga riešenim već i zato, jer ustrojstvo bilo samo po sebi kakogod brižljivo provedeno — ipak još sve dotle ostaje samo mrtvo slovo, dokle mu nedostaje i mogućnost uspješnoga oživotvorenja. Ta pako nedostaje.

Osvrnemo li se na rudarsko-šumarsku višu stručnu obuku u svoj cjelini njezinoj, izpitamo li joj i stanje na temelju da-

* Iz magjarskoga po časopisu „Erdészeti lapok“ preveo Srećko Mayer.

našnje naše osnove, te potražimo li uz to i one uvjete — koji su neobhodno potrebni da nam visoka škola i u istinu postigne svoj cilj i izvrši svoj poziv — to moramo doći i do sljedećih zaključaka.

Toli kod rudarskoga koli i šumarskoga tehničara, vidimo, da je izobrazba dvojaka. Prva je teoretska, druga praktična. Prvu daje visoka škola, drugu si svaki njih sam stiče praktičnim radom u životu; jer se u istinu do praktičnoga izkustva dolazi samo ličnom izobrazbom, na polju praktičnoga života.

Zadaća je visoke škole prema tome, da položi temelj — koji osposobljuje za sticanje kasnijeg praktičnog znanja i usavršenja. Što je dublji i širi temelj, to je sigurnija onda i samo zgrada, koja na njemu počiva.

Čim je znanstvena izobrazba na visokoj školi temeljitija, tim je i vid slušača oštrij, vidokrug širi — prosudjivanje sigurnije, stvaralačka moć plodnija.

Drugima rječmi: naučni uzgoj na visokoj školi mora biti širi, nego li ga sama sljedeća specialna djelatnost u strogom smislu zahtjeva.

Hoćemo li da izvedemo koji samostalni duševni posao, potrebno je da znademo i više, nego što nam je u praksi absolutno potrebno — svaka je pojedina grana nauke naime vezana bezbrojnim nitima i uz druge nauke, te će i fantazija — taj najvažniji činbenik svake duševne djelatnosti oslabiti — izgubimo li te spojne niti — bez kojih nam i vidokrug ostaje taman — bez kojih nam duševna djelatnost ne može napredovati. Uzmimo i najjednostavniji tehnički problem — koji se u istinu sbiva, pa ćemo vidjeti, da i on može biti vezan na tolike ine prilike i odnošaje, da je pravo i istinito rješenje njegovo — moguće samo na temelju mnogostrane naučne spreme.

Tim međjutim nismo mislili iztaknuti to, kao da bi cilj visoke škole imao biti samo teoretski uzgoj. Naprotiv, potpuno smo uvjereni, da moramo slušaće pripremati takodjer i za praksu, dakako u koliko je to u obće moguće na polju teoretičkog djelovanja.

Ta već i sam prvi članak novih ustanova o organizaciji visoke škole kaže: »svrha je visoke škole — da putem znanstvene obuke — u praktičnom smjeru naobrazbi šumarske tehničare«.

Čita se samo, što se razumjeva pod tom naobrazbom u praktičnom smjeru? Svakako ne to, da bi slušači kao gotovi stručnjaci imali ostavljati visoku školu snabdjeveni i praktičnim znanjem i iskustvom. To si znanje oni mogu — kako smo jur naglasili, samo praksom prisvojiti.

Na visokoj školi obdržavane vježbe i laboratorijske radnje, već zato ne mogu potpunoma nadomjestiti praksu, jer i tu igraju glavnu ulogu same teoretske upute — a uz to pri tom ne može doći ni gospodarski momenat do onoga izražaja — koji je baš pri riešavanju praktičnih pitanja neobhodan uvjet.

Sama visoka škola može samo tim dati naobrazbi praktični smjer, što nastoji u slušača pobuditi i razviti što više praktično čuvstvo, bezuvjetnu samopouzdanu, u svim prilikama pouzdanu sobstvenost, uz osjećaj potpune odgovornosti i težnje za usavršenjem i napretkom. Jedino to se može razumjevati pod naobrazbom u praktičnom smjeru na znanstvenoj podlozi.

Da su vježbe i laboratorijske radnje za ovako shvaćanu teoretsku obuku u praktičnom smjeru ne samo najsgodnija već i neobhodna pomoćna sredstva — to je nedvojbeno. Nu sve to ipak još uvijek nisu ni iz daleka i priprema za samu praksu. Zato imade još jedan i to mnogo važniji momenat, bez kojega bi sve vježbe i laboratorijske radnje ostale jalove — a pod tim mislimo, uzgoj kulturni i socialni, kao i uzgoj slušača u državnoj ekonomiji.

Tehničara, koji samo zatim teži, da sa što manje truda dodje što prije do dobre zaslužbe — da uzmogne onda i što udobnije živjeti — a koji škole svršava uvjerenjem, da se tu samo radi o neugodnim formalnostima t. j. o dobavi potrebnih svjedočba — takovoga sigurno ne će ni teoretski ni praktični stručnjak priznati tehničarom. Životni poziv stručnjaka današnje dobe treba da se shvati s mnogo uzvišenijega stanovišta.

U mjesto ovoga skroz nedoličnoga shvaćanja — koje smatra nauku isključivo samo sredstvom za postignuće udobnoga života, potrebna je spoznaja, da je znanje od kulturne važnosti, da mu je dužnost o tom svom djelovanju polagati račun i na kulturnom polju. — Samo takovo uvjerenje kadro je pobuditi onu radinost i nezasitnu težnju za boljim i savršenim — koje s pravom tražimo u svakoga tehničara.

»Parni se stroj — kaže Kraft — može posve dobro i pomoću poznatih formula — konstruirati — šta više, moguće je, da stroj sagradimo i kroz cio život polu-spavajući, i da će na koncu ipak ići i svoj posao obavljati«.

Nu jesmo li uvjereni, da nam je sveta dužnost, da s utrta i sa ugodnoga puta skrenemo i novim putevima, onda treba da znamo i to, da u kulturnom napretku čovječanstva nema stanke, da dakle i mi moramo bezprekidno stvarati, preinačivati i popravljati.

Baš to djelovanje, taj nagon za preinačivanjem i popravljanjem silno su potrebni.

Da rudarski i šumarski rad samo onda može i u istinu cvasti, ako je kod rukovodjenja njegova, uz tehničku obrazovanost u dobroj mjeri zastupano i državno ekonomsko, kao što i trgovačko stanovište, o tom danas već sigurno nitko posumnjati ne će.

Želimo li dakle koje poduzeće ili gospodarstvo tako rukovoditi, da mu opstanak bude ne samo za sada, već i za dalnju budućnost osjegan, tada je potrebno, da poznamo trgovačke kao i tehničke strane dotičnoga poduzeća. Što više, mi moramo biti i o tom na čistu — u kojemu medjusobnom odnošaju ti činbenici jedan prema drugome stoje, poznati i najmanje tančine njihove dapače i one učinke, u kojima će pojedine faze trgovačkoga života — uplivati i na državnu ekonomiju. Samo tako moći ćemo vazda predvidjeti i posljedice našega rada i odredaba. Hoćemo li da potpuno udovoljimo svome pozivu, a da nas i zemljo-posjednik bude smatrao i doista savršenimi stručnjaci, kojima slobodno može i svoje

interese povjeriti — tad moramo biti ne samo dobri tehničari, već u pravom smislu i trgovci i dobro upućeni poslovođe.

Svaki, koji se obrtom bavi, ili se pobliže za nj zanima znade, da je današnje doba sklono i raznim socialnim težnjama, i da se takove težnje pojavljuju i u radničkom pitanju.

Obrtni se radnici bore za organizaciju — slično kako je to prošloga stoljeća činio kmet, koji je do onda robotu obavljao. Onda su nosila troškove te organizacije vlastelinstva — a u sadanjoj će ih borbi plaćati obrtnička poduzeća.

Socialno je pitanje dakle u njeku ruku i sukob radničkih interesa sa interesima obrtničtva. Za pravo pako, to je pojav, koji baš sili tehničara, da postane i socialnim političarom.

Tehničar bo stoji baš po sriedi izmedju poslodavca i radnika. On zastupa obrtnika pred radnikom. Njegova je po tom u prvom redu i dužnost, da nastoji, kako bi se nesuglasice — što su se izmedju poslodavca i radnika izrodile — čim brže i sa što manjim žrtvama izravnale. A tomu je on i najpozvaniji. Svakdanji ga rad dovodi tako blizu do kruga misli radništva, da ne samo što po tom znade, kojim je socialno demokratskim idejama veći dio radništva zadojen, već on najbolje može da shvati i razumije i same temeljne uzroke tih pojava. On poznaje iz iskustva umarajuće posljedice tjelesne radnje; osjeća uz to i sam opasnost jednomišljene mase, a uz to je i uvijek obavješten i o tegobama, željama kao i životnim prilikama svojih radnika.

U kratko, radničko pitanje — kao i ovome srodne probleme, može tehničar uvijek proučavati iz neposredne blizine, i tako će on moći i najbolje znati, što bi valjalo da država i poslodavac poduzmu, kakove institucije treba stvoriti, da se udovolji i pravednim željama radništva, a pri tom da se ne oštete ni interesi obrtničtva.

Nu samo se onda može iz neposredne blizine temeljito proučiti i od izkona izpitati i radničko pitanje, posjedujemo li i k tomu potrebno predznanje. Istina to se temeljno znanje može i praksom steći — ali to često biva samo uz cieniu gorkih obmana i žrtva.

A sve to možemo uštediti, stupimo li već i u praksu dobrim temeljem. Slušači naši treba dakle, da su se već i na visokoj školi dostatno upoznali bar sa osnovnim načelima socialnih težnja.

Tim smo u glavnom orisali smjer, kojim bi trebala da podje visoka škola s obzirom na naobrazbu slušača, da i doista postigne svrhu i udovolji zadaći svojoj.

Nu podjemo li sada još i dalje nepristrano i bez svake sebičnosti iztraživati, da li je ma i samo približno i moguće uzdržati taj smjer uz današnje naše prilike.

Obće je poznato, da grad Šćavnica u prispodobi sa razvitkom drugih gradova u zemlji pokazuje stalni nazadak. Ovo ne opažaju samo oni, koji se poslije dužeg izbivanja i opet amo vraćaju, već to priznaju i sami organi gradske uprave. Broj stanovništva n. pr. koji je g. 1828. iznosio 18,468, a g. 1842.—19.219 duša, spao je glasom rezultata popisa od god. 1901. već na 16.375 duša, dok je n. pr. obratno grad Kassa imao g. 1828,—13.606, a godine 1901. već i 40.102 duša. To padanje pučanstva osjeća živo takodjer i naša visoka škola, a štetne posljedice toga pritištu poput olova toli slušače, koli i profesore.

Stagnacija obćeg razvitka mjesta donaša sobom i zastoj duševnoga života. To je strogim zakonima osnovani pojav. Obća trulost kuži čitav individium, suspreza i uspavljuje mu duševno pregnuće i težnje, tako da onda više ni ne osjeća potrebu dalnjeg duševnog razvitka, živjeć tek ravnodušno — indiferentno. Na žalost to nije moglo minuti ni visoku školu našu.

Žalostne se financijelne i kulturne prilike grada odrazuju i u shvaćanju života naše mladeži — pričinjavajući siromašnijim sve ono, što bi u istinu imalo da prinaša u interesu razvića samonaobrazbe i samoodgoja, tog najglavnijeg zaloga uspješnog dalnjeg djelovanja.

Sbog manjkavosti kulturnog života, nemaju naši slušači za uzor ni srodnih umnih krugova, a sasvim su nedostatni i oni obći životni uslovi, koji bi im pažnju sveli i na važnost i ozbiljnost njihovog budućeg zvanja.

Samouzgojni krug, književnički i društveni večernji sastanci, čitanje stručnih djela i slična zanimanja, što oštre um i šire vidokrug — svega je toga nestalo u krugu naše mladježi. Pa i za samoga polazka predavanja — uza sve to da često slušamo kako da u obće na visoku školu dolaze samo onakovi mladići, koji već po naravi imaju osobitu volju k struci rudarskoj odnosno i šumarskoj — opažamo, da u njoj ni u pogledu samih stručnih predmeta nema uvijek onaj uduševljeni mar i trajna marljivost, koje inače pod normalnim odnošaji vidimo usporedno sa interesom za odabranu struku — za koju je dotičnik — u pravom smislu rieči — i stvoren.

Sve to pako još se povećaje i tim, što grad Šćavnica u obće ne pruža ni inih oplemenjujućih udezb. Nemamo ni kazališta — a ni inih umjetničkih užitaka — koji bi uzgojno djelovali — a na koje je nedavno i bivši ministar prosvjete značajno upozorio. A što je gotovo i nevjerovatno, i istom se športu ovdje može samo teško udovoljavati. Nit imade u gradu prikladne gombaone, ni vježbališta, a nema tako reći ni stope ravnice — gdje bi se moglo urediti ma i samo igralište za nogomet.

Da nam visoka škola kraj tako siromašnih — da regbi baš pretežkih mjestnih prilika ni uz najsavršenije ustrojstvo nije kadra pružati znanosti, onaj mnogostruki temelj, koji danas već i od mladih stručnjaka zahtjevamo, ne treba sigurno još i posebice izticati. Tiesan vidokrug i ravnodušnost, ne mogu biti sredstvo, kojima bismo se mogli dignuti do visoke meti umjeća današnjeg rudara i šumara.

A uz to valja onda da iztaknemo još i sljedeće dvije neprelike, koje su u Šćavnici takodjer velikom zaprekom onoj težnji visoke škole, da odgovarajuće svome zadatku više dade, nego li što u istinu specialna praktična djelatnost zahtjeva a to je — jedno što nema osnovanih stolice privatnih docenata, a drugo što se ne uče strani jezici.

Glavniji su predmeti obuke po novoj organizaciji doduše po broju ura predavanja podijeljeni obzirom na status profe-

sora — u što moguće većem broju, nu usprkos svega toga taj broj — baš kod strogo stručnih a i za samu praksu najvažnijih predmeta većega objama, još uvijek nije ni iz daleka dovoljan. Pa kako bi onda mogli profesori o svakoj važnijoj partiji svoga predmeta i onoliko i onom potankošću razpravljati — kako to u istinu spomenuti ciljevi visoko školske obuke pretpostavljaju i zahtjevaju? A baš tu bi mogli odmoći privatni docenti, koji iz razloga, što im predavanja obuhvaćaju samo pojedina poglavlja glavnog predmeta, laglje mogu temeljito razglabati, a i obširnije predavati i one na oko neznatnije partije — koje u istinu ipak bitno uplivaju na celinu — a koje stručnjak profesor — sbog pomanjkanja vremena mora često i sasma mimoći.

Nu tu vidimo i opet, da Šćavnica u obće nije mjesto, u kojemu bi se stolice privatnih docenta iz rudarstva ili šumarstva mogle udomiti. Protivi se tomu već i sama osamljenost mjesta.

U pogledu učenja stranih jezika — po gotovo su prilke još nepovoljnije, a niti se možemo nadati, da će vlada uzpostaviti na samoj visokoj školi još i posebnu redovitu profesor-sku stolicu za to, a prema dosadanjem iskustvu izključeno je i to, da bi slušači visoke škole a i sami profesori mogli ovdje u Šćavnici syrsi shodno proučavati strane jezike i vježbati se u njima. Pa ipak od koliko bi bilo koristi, kad bi se toli slušači — koli i profesori mogli učiti i vježbati na pr. u franczkom ili englezkom jeziku — to znade najbolje onaj prosuditi, koji pažnjom prati rapidni razvitak stručnih znanosti. A napose naše struke jedva i možemo unapredjivati bez poznavanja stranih jezika. Da se ovoj potrebi doskoči i to bi ovdje u Šćenici stajalo državu samo novih žrtava.

Hoćemo li biti iskreni i razmislimo li se o svemu podrobnije, onda moramo priznati, da je ovdje u Šćavnici u obće posve nemoguće provesti teoretsku obuku onako, kako nam to nova naučna osnova toli sgodno opredeljila — al podjedno moramo

onda priznati i to, da nam se nijedna visoka škola — baš zato u sadašnjem sjedištu, ne će podići do one visine, koju bi rudarska i šumarska viša stručna obuka u svim prilikama morala postići.

A sad da vidimo kako stojimo i u pogledu samog praktičnog smjera obuke ovdje? Prije svega ne treba, da koga dovede u zabludu to, da je u sadanjem sjedištu te naše visoke škole, bilo prije toliko i toliko godina, toli razvijeno rudarstvo i talioničarstvo — jer je i ovo međjutim već odavna prevršilo svoju kulminaciju.

Žalostna nu neoporeciva je istina, da je Ščavnica sbog bitno promjenjenih odnošaja danas već izgubila za visoku školu — svu svoju veliku važnost i vrijednost — što ju je imala dok je ovdašnje rudarstvo i talioničarstvo pružalo najsavršenija pomagala zornoj obuci i praktičnom smjeru učenja.

Dobro je znala Marija Terezija, kad je Ščavnicu izabrala sjedištem akademije, gdje je tražiti težište rudarstvu ciele države, a znala je prosuditi i onu neprocjenjivu korist po stručnu obuku — koja imade svoj izvor u tom, ako se i praktični i eksperimentalni rad u školi razpravljenih zasada — sbiva tako rekuć na očigled učeće mladeži.

Danas je međjutim kopanje i talenje plemenitih ruda, prema vadjanju ugljena i željezne rudače, kao i fabrikaciji željeza — koja sve više postaje moćni faktor narodnog blagostanja — izgubilo odavna i svoju njegdašnju važnost za državu. Položaj mjesta tereti onda još i to, da se ovdašnje rudarstvo bori i izvanredno nepovoljnim prilikama, a to prouzrokuje i opet u velikoj mjeri stagnaciju tehničkih uredjaja, s toga i ne vjerujemo, da ima tako nepristranog rudara, koji bi pogledom na obuku dao prvenstvo Ščavnici, a koji ne bi uvidio, da bi Budimpešta ili Mišklolc — (odakle se lako mogu posjećivati rudnici u Ostrogonu, Tati, Šalgotarjanu, Diosgyöru itd.) predočivali daleko bolju sliku napredka madjarske tehnike nego Ščavnica, u kojoj danas podpuno mrtvilo vlada.

To isto vrijedi i za šumarstvo, jer ovaj šumarski zavod niese podigli interesi stručne obuke, a niti su to bili opći državni interesi, nego je on nastao iz sasvim specialne potrebe. T. j. šumarsku su obuku podigli tadanji interesi rudarstva. Već Henrik Wilkens, taj stručnjak dubokog uma, a za njim Lang, pa i Dragutin Wagner izjavili su otvoreno, da se u Šćavnici ne može više održati onakav šumarski zavod, koji bi svome pozivu u svakom pogledu zadovoljavati mogao.

Ovo mišljenje prihvatilo je jednoglasnim zaključkom i magjarsko zem. šumarsko društvo, već na svojoj skupštini od 31. kolovoza 1896. dajući otvoreno izraza uvjerenju — da Šćavnica nije ono mjesto, gdje bi šumarska visoka škola napredovati mogla. O toj smo činjenici i mi uvjereni, a naglašujemo, da ni u Šćavnici, a ni u njezinoj okolini ne ma shodnog terena ni za praktičnu obuku u šumarstvu.

O praktičnoj naobrazbi rekli smo, da može biti uspješna samo onda, ako si slušalac već na visokoj školi stekne i neki pregled u kulturnim, trgovačkim i socialnim pitanjima. — Da Šćavnica u tom a ma baš ništa ne pruža, o tom ne treba posebice ni raspravljati. A kanimo li da stanovito znanje uciepimo u dušu mlada čovjeka, to izključivo opsežnim tumačenjem toga nikada polučiti ne ćemo, tomu ga treba uvesti u odnošaje, u kojima će on iz neposredne blizine promatrati moći, i u kojima će on samostalna iskustva sticati, jer se samo tako može u njemu razvijati ona sposobnost, kojom će moći unapred prosudjivati neposredne i buduće posljedice vlastite djelatnosti i vlastitoga rada. Ali tamo, gdje rudarstvo, jedini oslon grada, od godine do godine pokazuje sve gore i gore uspjehe, gdje je u mjesto razvitka nastupio rapidan nazadak, tu se ne može više govoriti o kulturnom napredku, o živahnom trgovačkom životu ni o zanimivim socialnim problemima.

Nu, tim više možemo govoriti o zdravstvenim prilikama grada. Klima je oštra. Devedeset posto stanova je vlažno i zagušljivo. Voda za piće dobiva se dijelom iz otvorenih réservoirâ, koja

je — buduć da izvire iz obližnjih pećina — većinom puna raznih sulfida i sulfata, koji se u njoj rastvaraju; a u kišovito doba i poslje jakih oluja tako je mutna, da se niti piti ne može. Pogledom na mortalitet stoji Šćavnica na trećem mjestu u zemlji. Broj slučajeva smrti bijaše u god. 1894.—484 ili u postotcima — 2·96. To je tako značajan broj, da ga još samo dva grada u zemlji izkazuju. Od izkazanih 484 slučajeva bila je u 134 slučaja tuberkuloza uzrokom smrti, dakle je ova sama prouzrokovala 28% od sviju smrtnih slučajeva. Nu najsablažnjivije je to, da neimamo niti zimskoga kupališta, uslijed česa se siromašniji mladići od listopada do srpnja ne mogu kupati. Prema tome ne treba da se čudimo, da je na visokoj školi toli znatan broj bolesnika.

Prema našem najdubljem uvjerenju bili bi već i dosada navedeni razlozi dovoljni, da čim prije premjestimo ovu visoku školu iz Šćavnice. Pogledajmo međutim sada malo i u budućnost.

I ovoj je visokoj školi stavljena jedna viša zadaća, koja iziskuje znatno intezivniji rad nego je bio dosadanji, a koji se ne će sastojati jedino u predavanjima, nego se imade protegnuti i na samostalno obradjivanje znanosti i književnosti.

Dosadanje je naše djelovanje na znanstvenom polju imalo značaj asimilacije stranih nauka. Ali je međutim eto već nadošao čas, da našu strukovnu znanost iz korjena presadimo u mađarska tla, jer inače nije moguće zadovoljiti ni najbitnijim potrebama našim. Već sada osjećamo često oskudicu u toj stvari, a poglavito kada se radi o našim specialnim prilikama.

Naučna istraživanja i književno polje prepušteni su kod nas isključivo profesorima. Zvanični tehničari, koji svoj rad službenim dužnostima posvećuju, ne dospievaju, da i u znanosti ili književnosti vrše redovit posao. A mora li profesorski zbor već da udovolji i ovoj zadaći, onda mora i da bude u neprekidnoj i živahnoj vezi, s jedne strane sa praktičnim životom, a s druge strane sa srodnim naučnim krugovima i zavodima, koji su bezuvjetno najpouzdanije vrelo onog oživljujućeg elementa, koji stvara podlogu valjanoj znanosti i književnosti.

Pitajmo se sada, kako će udovoljiti profesorski zbor ovom svom pozivu ovdje u Šćavnici, udaljen od praktičnog života — udaljen od naučnoga svijeta?

Ta kako bi i mogao zadovoljavati ovome pozivu u ovoj osamljenosti i oskudici, bez brojnih pomoćnih sredstava, dok je k tomu i položaj naše škole, uza sav njen naslov, još uvijek takav, da često moramo slušati nemile upravo uvredljive prigovore, dok nas ni sami ministri financija i polodjelstva ne smatraju ravnopravnima sa sličnim zavodi, poričajući nam još uvijek pravo promoviranja na čast doktora.

Sve su to žalosne istine, a da ih dalje ne nabrajamo, spomenuti ćemo samo još to, da još nismo ni tako daleko došli, da bi mogli u važnijim radnjama mimoći strane stručnake.

Ne — to nisu prilike, koje bi bile kadre, da oduševljavaju profesore, da pribave ugled profesorskom zboru i položaju svakoga pojedinca — na protiv, one ubijaju malo po malo i najplemenitiju ambiciju, a što nas isto tako ožalošćuje: one su neposrednim uzrokom činjenici, da se za naše profesorske stolice odličniji stručnjaci ni ne otimaju, već se sustežu od natjecanja i to ne radi premalene plaće, nego baš radi toga, što ne će da zakopaju u Šćavnici svoje znanje i iskustvo.

Da su usprkos tome nekoji odličniji profesori ove visoke škole ipak mnogo toga uzradili, to svakako ne možemo zahvaliti onim poticajima, koje im je ovaj grad pružao, već im moramo biti dvaputa zahvalni, što su udaljeni od naučnih krugova, udaljeni od plodonosnog utjecaja praktičnoga života, upravo samopožrtvovnom energijom obavljali ovaj ogromni posao i u zabiti proveli veći dio svog života.

O tomu je bila već više puta riječ, i do sada nijesmo naišli na stručnjaka, koji nebi uvidio, da je što skorije premještenje visoke škole, ne samo u interesu rudarske i šumarske više stručne obuke, nego da je to ujedno i životno pitanje valjanog razvoja rudarstva i šumarstva. Kada Šćavnica nije bila zgodna,

da u njoj ostane rudarsko središte, onda je svakako tim manje zgodna, da bude središtem jedne visoke škole, koja je isto tako važan faktor u razvoju našega rudarstva.

Pitanje o premještenju postalo je medjutim sada upravo i aktuelnim. Poznato je, da se pri uvedenju novog ustrojstva nису mogli mimoći zahtjevi glede proširenja opsega učevnoga materijala. Kod jednih je predmeta opseg znatno proširen, a starim su predmetima dodani i novi predmeti, koji se do sada ili nijesu predavali ili su bili predavani u savezu sa inim predmetima. Isto je tako i broj profesorskih stolica znatno proširen. Nove profesorske stolice osnovane su za elektrotehniku i fiziku, za rudarstvo i nauku o talenju metala, za botaniku, za šumsku geodeziju i za pravoslovje. Bitno prošireni stari predmeti jesu: nauka o tlu, kvalitativna i kvantitativna analiza i talenje željeza. Izim stolice za pravo, gotovo sve ostale jesu takove naravi, da potrebuju zbirke i laboratorije, gdje će smjestiti svoje instrumente i modele, kao i prostori za eksperimentiranje.

Stolica za elektrotehniku i fiziku ima svoj laboratorij, ali ovaj ne će moći odgovarati novome ustrojstvu. I stolica za kemiju imade kvalitativnu i kvantitativnu radionicu, koja je za starog ustrojstva, dok su ove predmete slušali samo drugo godišnjaci, odgovarala, ali sada, kada su ovi predmeti obvezani, za II. i III. godinu, svakako je premalena. U opće pako neima: botaničkog pokušališta, pokušališta za talenje željeza, dvorane sa strojevima za talenje metala, dvorane za rudarstvo, za šumsku geodeziju, tloznanstvo i šumsku tehnologiju.

Buduć da su već i za staroga ustrojstva bile i obe nove zgrade premalene, tako da već nije mogla ostati u njima ni stolica za rudarstvo ni ona za nauku o strojevima, to bi se tomu zlu moglo doskočiti samo uvećanjem i preinakom sadašnjih zgrada i gradnjom sasma novoga laboratorija.

Ali čim je riječ o gradnji i o ulaganju svote od 250.000 K, to nam se odmah nameće pitanje: ne bi bilo bolje školu premjestiti u drugo mjesto? Jer ako to ne učinimo

odmah, to samo škodimo rudarskoj i šumarskoj višoj stručnoj nastavi — dok se sa samim premještenjem i onako neće već moći dugo čekati, radi osamljenosti grada te stim u svezi stojećeg nazadka i sve jače rastućega siromaštva.

Premještenje moglo bi se u ostalom u najskorijoj budućnosti i provesti, jer bi se s malo dobre volje i u Budimpešti za ovu visoku školu lako mjesta našlo, a ovdje preostale zgrade mogle bi se inače zgodno upotrebiti. Poznato je, da ovdašnji kotarski sud, porezni ured, gimnazija a i licej nemaju potrebitih prostorija. Mogao bi se ovamo premjestiti i porezni ured iz Žarnoče, a i to nije isključeno, da će vojna oblast nastaniti ovdje koji bataljun lovaca, što bi bilo najbolje, jer bi time grad dobio i naknadu za premještenu školu.

Ali ako bi se kod premještenja ipak pokazale poteškoće, što će svakako i biti, to su one ipak od manje važnosti, nego što je zastoj u razvitku po našu domovinu toli važnih struka, kao što je rudarstvo, talioničarstvo i šumarstvo. Premještenje mora prije ili kasnije uslijediti, a na svaki način u što skorijoj budućnosti i baš stoga razloga ne ćemo ni odgađanjem stvari ništa polučiti.

Ali već sada nameće nam se pitanje, kamo bi trebalo ovu visoku školu premjestiti i gdje bi joj bilo odgovarajuće mjesto.

Kod rješavanja ovoga pitanja valja u prvom redu pažnju obratiti na to, da se u mjestu novoga sjedišta nadju bezuvjetno sve uredbe, koje su za valjanu obuku nužne. Da Šćavnica u tom pogledu baš nikako ne odgovara, to smo već gore razjasnili. Mnogo zgodniji bi bio n. pr. Miškole, gdje nalazimo na okupu najveće rudnike za željezo i ugljen i najmodernije tvornice željeza, gdje bi profesorima šumarstva stajao na raspolaganje opsežan terrain za zornu obuku, a ni rudnici za metale nijesu daleko. Kada bi dakle lih praktična obuka bila mjerodavna, to bi gradu Miškoleu pripadalo prvenstvo.

Ali naša škola zastupa i druge interese, koje kod biranja sjedišta nikako s vida pustiti ne možemo. A ti interesi jesu takove naravi, da ne dopuštaju premještenje sjedišta i opet u provinciju, nego odlučno zahtjevaju rješenje ovoga pitanja u korist Budimpešte.

Svim onim zahtjevom, koji uslijed sve jače i jače rastućega obsega naših nauka, i prema tomu sve dublje i dublje zalažećeg specijaliziranja, zahtjevaju visoku obuku, mogu se jedino u glavnome gradu naći, gdje i jedino nalazimo sav onaj savršeni duševni život, koji duševnim poslom zabavljenoga čovjeka bez prestanta nuka na novi rad.

Šandor Wekerle, bivši ministar financija, rekao je dne 14. februara 1890. u državnom saboru, da on smatra glavnim uvjetom visoke obuke u rudarstvu to, da se koli djacima, toli i profesorima pruži prilika, da se bezprekidno drže na nivou razvoja rudarskih znanosti. Ali to na žalost u našim pokrajinskim gradovima nikako nije moguće, a po gotovo ne u Šćavnici. Rudarske i šumarske nauke nalaze se u tolikim raznovrsnim vezama sa drugim naukama, da je njihov nagli razvoj samo u duševnom i kulturnom središtu moguć, gdje im se tehnička i znanstvena pomagala sama po sebi nudjaju.

A praktična strana obuke? I u tom pogledu pripada Budimpešti prvenstvo. Jer uzmimo n. pr. samo to, od kolike bi koristi bilo, kada bi naši slušatelji rudarstva mogli polaziti geografski zavod, i kad bi se za vrijeme praznika priključivali geolozima, koji polaze na snimanje naše zemlje. Geologija i rudarstvo nalaze se u tako uzkoj vezi, da bi svatko mogao pravom očekivati, da će elitu naših geologa upravo rudari zastupati. A koliko bi mogli naučiti naši talioničari željeza, kada bi u tjednu barem jedanputa posjećivali Ganzovu lijevaonu oceli ili koju drugu moderno uređenu tvornicu strojeva; a šumari, kada bi posjećivali one velike tvornice u okolini Budimpešte, koje se

bave preradjivanjem drva. Dapače i talioničari metala bi mnogo toga naučili. U Budimpešti bi se mogla obuka naših talioničara za metale proširiti i na obuku u lijevanju, kovanju i valjanju metala t. j. u njihovu mehaničku tehnologiju, i tako bi naši mladi tehničari ove struke mogli lahko dobiti namještenje i kod budimpeštanskih i pokrajinskih poduzeća, koja mjesta još i danas većim dijelom strani stručnjaci zauzimlju.

I izleti u pokrajinu bili bi laglji i jeftiniji. Kada naši profesori žele iz Šćavnice pohoditi najbliže tvornice željeza ili najbliže moderno uređene ugljenike ili ine rudnike, dotično uzorno vodjena šumska gospodarstva, to trebaju barem tri dana. Iz Budimpešte mogu pohoditi u jednom danu estrogomske, tatajske i šalgotarjanske naslage, a za tri dana mogu obići i najudaljenije rudnike i tvornice.

A da je u glavnom gradu, kao kulturnom trgovačkom i socialnom središtu, vidokrug naših slušatelja znatno veći, prosudjivanje stvarnije, a obrazovanost općenitija, to je tako jasno, da proti tomu niti protivnici premještenja nikako biti ne mogu. A baš se je ove godine dogodilo, da je dne 13. siječnja jedan glasoviti tehnički profesor, na jednom sastanku američanskog sveučilišnog društva istaknuo, da se i visoke tehničke škole moraju u duševnim središtima nalaziti, gdje su i sveučilišta, jer je prema njegovom vlastitom iskustvu glavna mana izoliranih tehničkih visokih škola baš ta, da slušatelji i profesori imaju premaleni vidokrug.

Ali ne samo da će za slušatelje biti Budimpešta velika prednost, nego će to biti prednost takodjer i za profesore i za obuku samu. U Budimpešti, gdje se stiču interesi rudarstva, talioničarstva i šumarstva, postali bi naši profesori koli u znanstvenom toli i u praktičnom pogledu strukovni autoriteti, isto, kao što se smatraju strukovnim autoritetima i profesori ostalih visokih škola. Ovo ne samo da bi znatno dizalo ambiciju i volju za rad, nego bi se za profesorska mjesta više natjecalo, a bila bi i ta prednost, da bi profesori mogli svoja strukovna znanja u svako doba i na raz-

polaganje staviti višim rudarskim i šumarskim oblastima, a ujedno bi mogli i stalno sudjelovati kod radnja zemaljskoga šumarskoga društva. Sposobnost naših profesora našla bi višestranost ostvarenje, pokazao bi se znatniji uspjeh, nivo bi se naše škole podigao, a obuka bi našla širu podlogu. jer bi se mogla proširiti i na onakova pitanja, na koja se u Šćavnici nikako obazirati ne može.

Istina je, da uza sve ove prednosti nalaze mnogi ozbiljno misleći stručnjaci i raznovrsne poteškoće. Boje se na primjer toga, da će velegradski život mladež odviknuti od učenja i da je u Budimpešti teže živjeti nego u Šćavnici.

To je sigurno, da će burni život sa tisućama novostih, razne društvene i imovne opreke, a i neznatnost pojedinaca u onoj poplavi od ljudstva, barem u početku kobno djelovati na mladoga čovjeka. Ali upoznavanje realizma života proširuje još većma vidokrug, a potencirano natjecanje očeličuje snagu i kao što u tjelesnom uzgoju ne kanimo odučiti čovjeka od svakoga lahora, tako i u duševnom odgoju želimo odgojiti čvrste karaktere i generaciju snažne volje, da koje ćemo ali pripomoći samo tako, ako ih provedemo u pravo doba kroz prve okršaje u borbi za obstanak.

A radi onih zabava, koje umjetnički život pruža, ne trebamo se bojati za našu mladež. A baš je potrebno, da se i estetsko čuvstvo naših mladih rudara i šumara što bolje usavršuje, jer oni često moraju kao nosioci kulture i po više godina u zaboravljenim krajevima bez svake duševne pobude lih za posao živjeti. I u takovom slučaju im ne smije manjkati podloga, koja će ih poticati i oduševljavati za ljepotom, jer bi se u protivnom slučaju lahko dogoditi moglo, da duševno zakržljaju. Istina je: imade i takovih zabava, koje možemo jedino zatornicima duše i tijela smatrati. Ali kada se u Budimpešti ne bojimo za 6000—7000 drugih mladića, zašto da smo u strahu baš za naših 300 slušatelja? U ostalom toga niti kod nas u Šćavnici ne manjka, dapače kod nas druge zabave ni ne imadu.

Da je u Budimpešti život poprečno skuplji nego u Ščavnici, toga ne možemo tajiti. Ali moramo priznati i to, da siromašni mladići, ako su marljivi i sposobni, uvijek laglje nadju sredstava u Budimpešti nego u Ščavnici. U Ščavnici siromak u opće ne može živjeti, ako odmah u početku ne dobije stipendij, jer je ovdje sporedna zaslužba isključena. Štipendije bi međjutim i u Budimpešti ostale.

Navadja se vrlo često jošte jedan razlog, da se naime sa povjesnom tradicijom ne može tako lako prekinuti. Ali slava nijednoga zavoda ne ovisi o mjestu, nego o sposobnostima prof. zbora u prvom redu i u drugom redu o marljivosti, ustrajnosti i talentu slušatelja samih.

Istina je, da narod, koji ne poštiva prošlosti, nezaslužuje niti budućnosti, ali je istina i to, da si onaj narod koji u poštivanju prošlosti tako daleko ide, da si sam zakrčuje napredak, time i vlastiti grob kopa. Sviju nas sveta je dužnost poštivati prošlost, ali kada smo u poštivanju prošlosti dokučili onu granicu, kod koje bi daljnji razvoj našega zavoda zapeo, onda se više ne smijemo obazirati na prošlost.

Visina nivoa kojega zavoda ne može isključivo ovisiti o djelovanju profesorskoga zbora i o trudu mladeži, bar s toga stanovišta ne: da li će mladi ljudi u praktičnom životu uspjeti ili ne, jer su za budući rad od velike važnosti i sva ona pomoćna sredstva, koja tekom uzgoja stoje na raspolaganje, a sve ono što nalazimo u Leobenu, Tübingenu, Jeni i Göttingenu ne imamo ni u najmanjoj mjeri u Ščavnici.

Leoben je bogat grad, krasno zasidan, trgovina mu je u cvietu, a udaljen je od Styrie 110 klm. a uz to je sa 22 vlaka dnevno u svezi sa ovim gradom. Imade kazalište, nekoliko krasnih glazbenih dvorana, kupalište, dvoranu za gombanje i dovoljno mjesta za tjeranje svakovrstnih sportova. Pol sata udaljeno leži mjesto Donauviz sa fabrikom željeza, jednom od najljepših na kontinentu, a u neposrednoj blizini imade i njeko-

liko ugljenika i željeznih rudnika prvoga reda. Leoben se dakle ne može uporediti sa Šćavnicom, a da se to tim manje može učiniti i sa manjim [njemačkim gradovima, uvjeriti ćemo se lako, bacimo li samo pogled na željezničku mrežu, koja ove gradove presieca, te povučemo li paralelu između Šćavnice i one slike, koju nam pruža obrt i duševni život onih gradova.

Ovim smo u kratko prikazali naše čedno mišljenje o položaju rudarske i šumarske stručne obuke i o najpotrebnijim uvjetima za njen budući razvitak. Učinismo to, jer smo to morali učiniti, da nas ne bi danas sutra tko god osudio, što se nismo brinuli za sadašnjost a i za budućnost ove visoke škole. Što smo kazali kazali smo nepristrano, objektivno i bez truna sebičnosti. Kazali smo pravu istinu, a sada nemamo druge dužnosti, nego ovo isto pitanje podastrijeti i ministrima financija i poljodjelstva na što skorije rješenje. Ujedno pako molimo i sve nadležne faktore, da zauzmu stanovište prema predloženom pitanju — kojemu ne može biti druga svrha nego životni interesi rudarstva i šumarstva, pa zato i predlog taj sa velikim povjerenjem podastiremo i ovogodišnjoj skupštini.

Buduć da ova visoka škola u današnjem svom sjedištu ne može udovoljavati od dana na dan sve jače rastućim zahtjevima, a pritom nemože udovoljavati ni zadaći, da preuzme vodstvo u samostalnom razvoju znanosti i književnosti, to molimo da i društvo od svoje strane, izrazi da se ova visoka škola što prije premjesti u Budimpeštu i da se tamo učini ravnopravnom sa sveučilištem i opremi sa svimi potrebitimi pomoćnim sredstvi.

U interesu naših struka molimo sve drugove naše, da taj naš prijedlog svakom zgodom što izdašnije zagovaraju.

LISTAK

Osobne vijesti.

Umro. Pri samom zaključku lista stiže nam žalosna viest, da je u Beču, nakon dugog i teškog bolovanja, umro umirovljeni bivši izjavitelj šumarstva kr. hrvatsko slav. dalmatinske zemaljske vlade g. Franjo

Čordašić. Pokojnik rodom vinkovčanin, svršio je šumarske nauke kao pitomac šumske uprave bivše vojne Krajine u godinama 1851.—1852. na bivšoj c. i kr. šumarskoj akademiji u Marriabrunu kraj Beča.

Nakon svršenih nauka nastupio je šumarsku službu u bivšoj Krajinu — a g. 1860. imenovala ga hrvatsko slav. dalmatinska zemaljska vlada, prvim učiteljem šumarske struke, na baš tada novo osnovanom šumarsko-gospodarskom učilištu u Križevcih. Kratko zatim bude Čordašić imenovan izvjestiteljem šumarstva i šumarnikom kod kr. financijskog ravnateljstva u Zagrebu, od kuda ga kr. zemaljska vlada prigodom oživotvorenja mjesta zemaljskoga šumarskoga izvjestitelja g. 1867. imenova prvim kr. zemalj. šumar. nadzornikom — gdje je onda i ostao sve do umirovljena g. 1892. Kao prvi šumarski izvjestitelj naše zemaljske vlade, on je udario i prvi temelj organizaciji šumarstva u našoj domovini. Pokojnik sudjelovao je svoje dobe takodjer i kod osnuća našega šumarskoga društva, a bio je i marljiv radiša na polju hrvatske šumarske knjige, napose izdao je u četiri izdanja, poznati „Poučnik za čuvare šuma i pomoćno šumarsko osoblje“ — a još god 1884. u nakladi kr. zemalj. vlade knjigu „Nauka o sadjenju i gojenju šuma“, a objelodanio je i više manjih stručnih radnja po raznim časopisima. Mi ćemo se zaslužnijim tim našim pokojnikom — svakako i ovdje još i detaljnije zabaviti. Za danas pako javljajući smrt njegovu, kličemo — „Slava mu i pokoj vječni“.

Imenovanja i promaknuća Njegovo ces. i kr. apost. Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 23 prosivca 1905. premilostivo podieliti kr. šumarskom ravnatelju Josipu Havasu uz priznanje njegove djelatnosti na polju šumarske javne službe, naslov ministarskog savjetnika uz oprost pristojba, a previšnjim riešenjem od 13. prosinca 1905. imenovati, zemaljskog šumarskog nadzornika hrv. slav. dalm. zemaljske vlade Roberta Fischbacha, članom zemaljskog komasacionog povjerenstva.

Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je šumarske pristave: Gjuru Franješa, Nikolu Grdinića i Ivana Milkovića kotarskim šumarima u X. činovnom razredu, a absolventa šumarske akademije Levina Heisingera privremenim šumarskim vježbenikom, sve kod gjurgjevačke imovne općine, a kr. kot. šumara I. r. Ivana Königa na vlastitu molbu premjestiti od kr. kot. oblasti u Velikoj Gorici k onoj u Sisku.

Kr. ugarski ministar za poljodjelstvo obnašao je u interesu službe premjestiti kr. nadšumarnika i predstojnika kr. šumarskog ureda u Otočcu Vinka Nagya iz Otočca u Budimpeštu, povjeriv mu upravu odsjeka I. B. — 1. (Administracija državnih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji) kr.

ug. ministarstva za poljodjelstvo a Ernesta Creizbergera kr. nadšumara kod centrale kr. nadšumarskog ureda u Vinkovcima promaknuti šumarnikom na istom mjestu.

Šumar vlastelinstva Djakovačkog g. Rudolf Maraković, imenovan je nadšumarom kod istog vlastelinstva.

Promet i trgovina.

Izvanredne cijene što su prigodom prošlojesenskih veleprodaja u našim hrastovim šumama polučene — sveudilj se još i dižu, dokaz tome u posljednje doba i po gornjim krajevima naše domovine obdržane prodaje, a napose i uspjeh na dne 10. sečnja t. g. u Petrinji obdržane dražbe, hrastovih stabala iz šuma II. banske imovne občine.

Uspjeh te dražbe bio je sljedeći: Za 1772 hrastova stabla, procijenjenih sa 5190m³ ljesa, u vrijednosti od 106,960 krune u srezu „Dvojani“ — natjecatelo se sedam tvrdka i to: Vuk i sinovi iz Budimpešte sa 161,207 krana, Ung. Holz. acet. dr. u Budimpešti sa 162,222 K. S. Benedik i sin iz Zagreba sa 172,555 K. A. G. Mercier iz Siska sa 163,820 K.. N. Gotthardi iz Siska sa 112,980 krana, Holz Exploit. Gesel. iz Budimpešte sa 143,109 krana, F. Deutsch i sinovi iz Zagreba 171,110 krana, Holz Handels Ges. Budapest sa 161,989 krana i napokon dostalac Marko Benedik iz Zagreba sa 195,703 krune ili 82% iznad procjene.

Za 577 hrastova u srezu „Čadjavski bok“. procijenjenih na 3215m³ ljesa u vrijednosti od 99,942 krune, natjecalo se deset tvrdka i to: Vuk i sinovi sa 167,207 krana, Credit. inst. ung. Holz. sa 162,222 krune Marko Benedik sa 168,666 krune, A. G. Mercier sa 131.009 krana, Neuschloss iz Našica sa 132,009 krune, Holzexport act. G. sa 132.109 krana, Adolf Heim iz Vinkovaca sa 147,960 krana. Deutsch i sinovi sa 126,910 krana, Holz Handel A. G. na 171,990 krana i napokon dostalac S. Benedik i sin iz Zagreba sa 185,333 krune ili 85% preko procjene.

Za 678 hrastova iz sreza „Nartak“, sa 759 m³ ljesa — u procijenjenoj vrijednosti od 10,062 krune, natjecalo se jedanajst tvrdka i to: Ivan Kralj iz Zagreba sa 17605 krana, Holzmanufaktur Vrbovsko sa 16763 krune, F. Krachforst iz Siska sa 14101 krune, N. Momčilović Siska sa 15.500 krana, A. G. Mercier sa 17301 krana, S. Benedik i sin sa 15753 krune, G. Mauthner iz Pakraca sa 17077 krune. A. Šepović iz Zagreba s 11211 krana, N. Sachs iz Zagreba 17150 krana., Marko Benedik sa 14771 krune i dostalac F. Deutsch sinovi sa ponudom od 19,320 krana ili 92% iznad izklične cijene.

Slični je uspjeh dražbe polučen takodjer i na dne 17. sečnja o. g. kod grada Petrinje, prigodom prodaje od 1400 komada hrastovih stabala iz gradske šume Kotar, u procjenbenoj iskličnoj vrijednosti od 154,984 kruna — te drvnom gromadom od 6848 m³ ljesa. Dražbovalo je ukupno deset tvrdka. Najniža je ponuda tvrdke Holz Hand. A. G. glasila na 167.896 kruna, tvrdka Societe ponudila je 196.210 K., G. Mersier 186.502 K. Benedik i sin 175.555 K. — Deutsch Filip 177.809 K. I. Schlesinger 172,888 K, A. Veselinović 197.777 K, G. Glass 184,896 K; Holzexport act. G. Budapest 187,871, a Holz Handels-a G. 167.876 kruna. a dostalac „Vuk i sinovi“ iz Budimpešte 243,847 kruna ili ti 57% iznad izklične cijene t. j. po stablu 174 K 17 filira ili ti po kul. met. 35 K 50 filira. Naknadno nam je stiglo još i izvješće o uspjehu dražbe, obdržane koncem mjeseca prosinca kod kr. kotarske oblasti u Virovitici — u predmetu prodaje 601 hrastova, u procjenbenoj vrijednosti od 9432 K, iz šume zemljišne zajednice Cabuna — koji su hrastovi prodani za 11,360 K.

Zatim uspjeh dražbe kod kr. kotarske oblasti u Našicama, gdje je za 1370 hrastova, iz šume zemljišne zajednice Bankovci, procenjenih na 28.738 K — polučena kupovna od 45.726 K, a za 2384 hrastova, iz šume zemljišne zajednice Feričance; procenjenih na 46.722 K, kupovna od 67,726 K. Još povoljnijim se mora onda označiti uspjeh, na dne 18. sečnja o. g. kod kr. kotarske oblasti u Karlovcu, obdržane dražbe od 16332 hrastova stabla iz šume „Prekblatnica“ zem. zajednice Riečića, u procjenbenoj i izkličnoj vrijednosti, od 490.819 kruna, koju je dostao S. Neuberger i sin iz Rieke uz cijene od 777,000 ili 63% preko procjene. U svemu bilo je sedam ponuda

Da u ostalom ovogodišnje veleprodaje hrastova kod nas još uvijek nisu zaključene, dokaz i za 14. veljače, kod kr. kotarske oblasti u Djakovu, razpisane dražbe prodaje, od 7716 hrastova iz šume „Aljeg“ zemljišne zajednice Piškorevci, u procjenbenoj vrijednosti od 142,638 krune, te 323 hrastova stabla iz šume „Vučki vrh“ zemljišne zajednice „Šlatinik“ uz izkličnu cijenu od 32,493 krune. — A isto raspisana je i za dne 10. veljače t. g. i opet kod kr. kot. oblasti i Pisarovini dražba od 2000 hrastovih stabala iz šume zemljišne zajednice Šišince — Brkiševina u procjenbenoj vrijednosti od 65.218 kruna.

Savezno s tim imali bismo onda još iztaknuti, da je povodom tih vanredno povoljnih prodaja hrastovih šuma, u posljednje vrijeme u nas znatno poskočila takodjer i vrijednost bukovine. Toli gradjevno, koli gorivo drvo, a napose onda bukov ugljen — poskočiše za 40—55% u cijenama. Već davna nije bukovina u nas uživala tu cijenu i vrednost kao što prošle godine. Već ljeti se je bukova laktovina —

napose parena — plaćala vanredno visoko — a naročito ona namijenjena za izvoz u Švicarsku i Njemačku, nu ni bečko i peštansko tržište nije pri tom zaostajalo. Veći dio te bukovine služi za izradu pokućstva, nu i u graditeljstvu zauzimalje danas to drvo već znamenito mjesto, — istiskujući sve više čamovinu. Dosta se bukovine tražilo i u zamjenu za toli skupu sada već hrastovinu takodjer i za Spaniju, južnu Francezku i Italiju. Bukovi frizi imali su takodjer dobru prodju a i manje vrijedni pareni materijal, još je uvijek našao kupaca u Grčkoj i Italiji.

* * *

O stanju šumske radnje i trgovine godine 1904., u području senjske trgovačko-obrtne komore, nalazimo u najnovijem izvještaju komore sliedeće podatke; Šumskoj radnji i trgovini nastale su u tom kraju naše domovine doduše i opet povoljnije prilike u potražbama izvanjih tržišta, ali proizvodni se uvjeti upoprečuju u nas svakoj većoj poduzetnoj osnovi, dok nam nestaje iseljivanjem ljudi šumi i izvozu, i dok neimamo ni do jedne primorske luke željezničkoga spojenja, za kojim još uvijek uzdiše cijelo primorje, najpače glavna mu luka senjska. Drugdje je već na tanko raspređeno prevažno pitanje o nuždnim željeznicama ovomu području, koje ni danas nema na velikom prostoru ni malo železničke komunikacije za svoj bolji razvitak i život.

Sve pored svega ovoga nedostatka i u komunikacionalnom pogledu s kopnom i u svojem pomorskom uređenju senjska luka podržava uvijek svoju važnost u trgovini liesom za potrebe sredozemnih luka. Poslije duže stanke objačale su opet njezine neposredne relacije s marsejskom lukom postizenim poslovnim vezovima prve senjske drvotržke tvdke; a riječkoj luci podava još pretežni dio, gotovih 90 postotaka čitave produkcije raznovrstne gradje, iz svoga prostranoga šumovitoga zaledja u daljnu opremu u zapadne luke.

Po željezničkom spojenju senjske luke s nutarnjim proizvodnim krajevima u Hrvatskoj i Bosni, bila bi ta služba senjske luke u pomoć pomorskoj trgovini riečke luke još izdašnija množinom izvoza i uvoza.

Ovdje valja podjedno spomenuti, i uređene dvijuh novih pilana na paru u Gerovu i Kupjaku u gorskom kotaru.

Daleko povoljnije tržne prilike nalazila bi ta šumska radnja i trgovina u mnogim i zapuštenim vrstima gradje; da nije teška nevolja i izradbom i dovozom šumskih proizvoda uz nestašicu željezničke komunikacije i sve to više pomanjkanje težačke ruke i vozila. Produkcija se usljed toga i na štetu šumskoga gospodarstva neprirodno ograničava — usprkos još obilnih šumskih sastojina baš u ovome području.

U neskladu s težnjom o unapređivanju rada senjske luke i naše šumske produkcije i trgovine, smatra trgovačko-obrtna komora, takodjer

takodjer i naum naše državne šumske uprave, po kojoj bi se dopremanje drva k moru imalo urediti posebnom žicarom od Vodica preko Krasa, do neznatne lučice Portoteplo. Jer pruga ta zahtjeva svakako veću investiciju, koja bi bila ipak štetonosna javnomu i prometnomu interesu u svaku ruku, pošto bi vodila do mjesta bez ljudi i bez svakoga uređenja za pomorsku trgovinu, a slabila bi pri tom jedino senjsku luku, u kojoj su država, zemlja, grad i žiteljstvo zainteresovani svojim znatnim nepokretnim imetkom, svojim uloženim glavnica, svojim prihodom i privrednim radom.

I stoga je vruća želja senjske trgov. obrt, komore, da se nedopusti nikakvim pritajenim načinom izvadjati tu u opće bezkorisnu i pogibeljnu komunikaciju po senjsku luku, koja treba da bude od nje obćuvana.

Iz upravne prakse.

Oštećivanje šumskih kanala izvedenih za zaštitu od povodnja ne tvori prekršaj §-a 67. šum. zak. od 3/12 1852. već prekršaj §-a 173. zakona od 31/12 1891. o vodnom pravu*. Imovna občina B. utužila je D. P. iz V., da je progonom blaga oštetio odvodni kanal u duljini od 20 metara u imovinskoj šumi. Na temelju provedenoga dokaznoga postupka izrekla je kr. kot. oblast u B. dne 8. kolovoza 1904. br. 4039. osudu, kojom se D. P. proglašuje krivim prekršaja §§ 62 i 72. šumskog zakona i presudjuje na kazam zatvora od dva dana i na oštetu za počinjeni kvar sa iznosom od 14 K. u roku od 14 dana pod prijetnom ovrhe.

Povodom priziva presudjenoga, u kojem se presudjeni brani, da nema na kanalu uprav nikakove štete i da je usljed pomanjkanja puta morao blago tjerati kroz upitni kanal, dokinula je kr. žup. oblast u P. rješidbom od 30. rujna 1904. br. 11974. presudu kot. oblasti iz razloga:

Prema §. 67. šumskog zakona od 3. prosinca 1852. čini se krivcem prekršaja rečenoga zakona odnosno šumskoga vlasništva i onaj, koji znamenje od branjevina odkine, razori ili inim načinom oštetiti i pokvari, pak je dužan dati vlasniku tih znamenja oštetu. Izvan svake je dvojbe, da zakon pod riečju „znamenja“ razumjeva oznaku medje, a jer glasom tužbe b. imovne občine, kao što i glasom naknadno provedenih izvida, objekt na kojem je šteta počinjena nesluži za „medju“ već za zaštitu od povodnja — dakle u odvodne svrhe — to je jasno, da oštećenje

* Vidi „Mjesečnik pravničkoga društva“ br. 12. ex 1905.

takovih objekta netvori prekršaj šumski, već prekršaj, koji se imade razpraviti po zakonu od 31. prosinca 1891. o vodnom pravu, u koliko se dotični objek može smatrati vodogradjevinom, a u protivnom pako slučaju kako to §. 173. napomenutog zakona napominje, po propisih, kojima se zaštićuje poljsko dobro.

Usljed priziva proti toj riešidbi podnešenoga po brodskoj imovnoj občini potvrdila je kr. zem. vlada, odjel za unut. poslove, vrhovnom rješidbom od 11. lipnja 1905. br. 26 774 županijsku rješidbu u cijelosti tim dodatkom, da nadležna kot. oblast imade u stvari proti okrivljeniku povesti postupak radi prekršaja §-a 173. zakona od 31. prosinca 1891. o vodnom pravu, odnosno §-a 82. provedbene naredbe od 8. listopada 1892. broj 48.602 i dalje po zakonu postupati.

Priobćio *M. Pažameta.*

Osobna kvalifikacija, valjana za banatsku krajinu ne vrijedi za hrvatsko-slavonsku krajinu glede suuživanja šumskih koristi. (Naputak A. za provedbu u §-u 4. zakona od 8. lipnja 1871. o odkupu šumskih služnosti odredjenoga uređenja načina i mjere zajedničkoga uživanja šuma i šumskoga tla za pravoužitnike po pukovnijskih kotarih).

Šumsko-gospodarstveni ured imov. občine u N. odbio je odlukom od 16. travnja 1904. br. 616. molbu V. M. kb. 43 iz K, da bude s naslova jer potiče iz krajiške obitelji b. k. pukovnije i jer je kupio cio posjed od Franje K. i Ane B. kbr. 43. iz K uvršten u pravoužitnički kataster s razloga, jer ne posjeduje osobne kvalifikacije za polučenje pravoužitništva kod krajiških imovnih občina bivše hrvatsko-slavonske krajine.

Povodom po V. M. podnešenoga utoka županijski upravni odbor u P. rješitbom od 17. kolovoza 1904. br. 1069, potvrdio je napadnutu odluku, a utok odputio i to iz razloga:

Prigovor utjecateljev, kojim želi pobiti odluku, da on imade osobnu kvalifikaciju, ne stoji, jer ako i potiče prema uređovnoj svjedočbi obć. poglavarstva u K. od 17. ožujka 1904. iz krajiške obitelji bivše s. b. krajine, to prema §-u 8. zakona od 8. lipnja 1871. o ustanovama za izlučenje prava na drva, pašu i šumske proizvode, koje krajiški stanovnici imaju u državnim šumama ležećim u području vojne krajine, ne može osobna kvalifikacija koja je valjana za banatsku krajinu, vrijediti i za hrvatsko-slavonsku budućnost iz napomenute ustanove sliedi, da su za provedbu diobe, odnosno za izlučenja napomenutih prava postojale dva posebna povjerenstva, od kojih je ono za hrvatsko-slavonsku krajinu imalo svoje sjedište u Zagrebu, a ono za srpsko-

banatsku u Beloj crkvi, iz koje je previšnjim riešenjem od 28. siečnja 1873. premješteno u Temešvar.

Iz toga sledi, da se imade razlika praviti izmedju jedne i druge kvalifikacije, jer osobna kvalifikacija potrebna u jednoj bivšoj krajini ne može vriediti u drugoj.

Povodom daljnega utoka potvrdila je kr. zem. vlada vrhovnom rješitbom od 29. siečnja 1905. br. 1074. obe niže odluke.

U „Mjesečniku pr. dr.“ Priobćio *M. Pažameta*.

Knjižtvo.

Emanuel Weiss. „**Die wichtigsten Vervendungsarten des Buchenholzes**“ Wien 1905. Ciena K 3.

F. v. Raesfeld, „**Das Rehwild**“. Paul Paul Parey-Berlin. Ciena K 18.

K. Knickenberg, „**Der Hund und sein Verstand**“. Cöthen 1905. Ciena K 4.

Theodore Roosevelt, „**Jagden in amerikanischer Wildnis**“. III. Auflage. 1905. Berlin Paul Parey. Ciena K 13-20.

„**Прва помоћ у несрећним случајевима**“. Napisao i izdao dr. Dob. Ger. Popović. Knjiga za narod. Ciena 0-40 srbskih dinara.

„**Hrvatski planinar**“ jedini je list u Hrvatskoj, Bosnoj i Hercegovini, koji ispituje prirodno bogastvo i krasotu spomenutih zemalja, koji ističe intelektualnu, moralnu i sanitarnu korist planinarstva za čovjeka pojedinca, da na taj način pobudi i rasplamti u srcu još veću ljubav za domovinu i tim da nam oplemenjuje duh i srce.

Zato donosi taj list planinske opise i orise pojedinih gorskih krajeva, ističe prirodopisne, hidrografske i orografske bitnosti domovine, pobudjuje na ljubav za iztraživanje prirodopisno i prirodoslovno, te iznaša život i rad muževa zaslužnih ma u kojem pravcu za razvitak planinarstva.

Nu „Hrvatski Planinar“ još svom ljubavi prati i rad drugih planinarskih društava, osobito slavenskih, da se po mogućnosti u što tješnije kolo s njima uhvati za zajedničku plemenitu svrhu i za općenito nam kulturno pognuće.

Vlasnik i izdavalatelj „Hrvatskog Planinara“ jest Hrvatsko planinarsko društvo u Zagrebu, koje već preko trideset godina opstoji i kojemu je danas na čelu M. grof Kulmer, uvaženi planinar i ekonom.

„Hrvatski Planinar“ izlazi svaka dva mjeseca na štampanom arku. Društveni članovi plaćaju na godinu 6 K članarine, a primaju list badava. Pretplata i novci šalju se društvenom blagajniku J. Exneru Petrinjska ulica br. 7. Uredništvo i upravu vodi Novotni Vjek. profesor na gornjogradskej gimnaziji.

Подигање и гајање шума. Izradio Milan M. Jovanović, kr. srpski okružni šumar. Izdanje srpskog poljo-privrednog društva. Beograd. Štamparija D. Dimitrijevića. Ivanbegova ulica br. 1. 1905. 8° str. 66 ciena 0-60 dinara.

A. Borošić. Hrvatski šumarsko-lovački koledar za 1906. III. tečaj. Ciena 2 K 40 filira. Zagreb. Vlastita naklada. Nabavu ovoga koledara preporučila je i kr. zemaljska vlada i svim podčinjenim šumskim uredom i šumarsko tehničkom osoblju.

Različite vesti.

Program IV. izložbe rogovlja i lovačkih trofeja „Općeg hrvatskog društva za gojenje lova i ribarstva u Zagrebu“. Izložba obdržavati će se u Zagrebu, za vrijeme od 18. do 26. ožujka t. g. u prostorijama muzejalne zgrade slavne trgovačko obrtničke komore u Zagrebu (Zapadni perivoj). Temeljem zaključka društvene uprave mogu se izložiti:

1. Rogovi jelena, jelena šarenjaka, srnjaka kao i divljih kozlova bilo iz slobodnih lovišta, bilo iz zvjerinjaka u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosnoj i Heregovini.

2. Lovačke trofeje svake vrsti (napose nakljkane životinje, krzna, kljovi, panče i slične trofeje, zatim starinsko i novo lovačko oružje, lovačke opremice i orudje itd.), bilo iz tu- ili inozemstva.

3. Najljepše izloženo rogovlje od divljači ulovljene u lovištima područja gori rečenih zemalja u g. 1902.—1906. nagraditi će se posebnim kolajnama. Ovo rogovlje mora biti odsječeno sa čelom — a nesmije biti gubavo.

4. Izložiti mogu i nečlanovi društva.

5. Svaki izložak mora biti providjen oznakom imena vlasnika, lovca, kao i mjesta, te dana kada i gdje je divljač ulovljena.

5. Ocjena rogoва i dopitanje počastnih nagrada podpada posebnoj poroti. Prizivu nejma mjesta.

6. Tko želi kod izložbe sudjelovati imade taj svoj naum najdulje do 15. veljače t. g. prijaviti „predsjedništvu obćeg hrvatskog društva za gojenje lovu i ribarstvu u Zagrebu (Mesnička ulica br. 18.).

7. Prijavljeni se izložci imadu najdulje 15. ožujka t. g. dostaviti društvenoj upravi u Zagreb — (Zapadni perivoj — Muzejalna zgrada Trgov. obrtničke komore).

8. Svakoј se pošiljci imadu priložiti po vlasniku podpisana dva primjerka popisa = sa točnom oznakom vrsti i broja izložaka kao i naslova vlasnika.

9. Troškove do i odpreme kao i event. osjeganja nose sami izložitelji.

10. Društvo preuzimlje sve moguće jamstvo, da se izložbi prepušteni predmeti budu očuvali od oštete i gubitka.

Stavljajući taj program i poziv za sudjelovanje do obćega znanja, društvena se uprava nada, da će naročito i članovi slavnog „hrvatsko-slavonskog šumarskog društva“ svojim lovačkim trofejama što brojnije toj izložbi sudjelovati.

Dano iz sjednice upravnoga odbora „Obćeg hrvatskog društva za gojenje lova i ribarstva“ od 16. sečnja 1906.

Predsjednik:

Dionis grof Drašković.

Tajnik:

Fran Ž. Kesterčanek.

Predstavka slušaća kr. šumarske akademije zagrebačke u predmetu definitivnog uredjenja te visoke škole. Na 22. studena p. g. podnieli su slušači zagrebačke šumarske akademije posebnu obrazloženu predstavku, saboru, kao i hrv. slav. dalm. zemaljskoj vladi, u kojoj mole:

1. Da se šumarska akademija što prije definitivno utjelovi kr. sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu, i to bud u formi samostalnog šumarskog fakulteta — bud u formi specialne šumarsko stručne visoke škole mudroslovnoga fakulteta istoga sveučilišta.

2. Da se naukovanje na akademiji proširi od 3 na 4 godine, da se i tim naučna osnova akademije dovede u sklad sa naučnom osnovom šumarskih visokih škola u Beču i Šéavnici

3. Da se abiturientima te akademije podieli — nakon položenja svih ispita odgovarajući akademski stepen i ovaj zakonom zaštititi.

4. Da se i slušaćima akademije kao redovitim slušaćima kr. sveučilišta podiele bez iznimke i sva prava ostalih sveučilišnih slušaća, a naročito i to pravo, da mogu postići čast doktorata uz slične okolnosti i uvjete, koji postoje i za slušaće ostalih fakulteta sveučilišta.

5. Da visoka kr. zemaljska vlada poprimi shodne mjere, da se dokinu one postojeće zapreke, prema kojima su abiturijenti akademije zagrebačke protupravno izključeni od primića u službu kr. državne šumske uprave u Hrvatskoj i Slavoniji, kao i državne šumarske službe u Bosnoj i Hercegovini.

Šumarski dom u zemaljskom Hečilištu Topusko. — Još 4. srpnja 1905. obratio sam se na sve gospodarske urede imovnih obćina sa sljedećom predstavkom;

Najveći kontingent reumatičkih bolesti u medicinskoj znanosti daje činovništvo i šumsko pomoćno osoblje struke šumarske, što je slavnoistom poznato iz same naravi teške vanjske službe.

Usljed toga imadu imovne općine kao službodavci znatne troškove sa svojim osobljem koje se svake godine za potpore na njih obraća u svrhu liečenja te kod šumarstva toli tipične i česte bolesti, što je i posve opravdano, jer poradi velike skupoće nije kadar niti činovnik a niti službenik smoći znatnije svote koje kupatila iziskuju.

Za to sam zamislio, da bi uputno bilo da sve imovne općine u zemaljskom kupatilu „Topuskom“ sagrade vlastiti dom za sebe, uz potpuno uredjenje, gdje bi šumari i lugarsko osoblje bilo oskrbljeno, kao što to takove zgrade malo ne po svih svjetskih kupalištih imadu druge struke kao: časnici, sveštenici i dr.

Umoljava se stoga slavni naslov, da obrazloživ i ustmeno protumačiv svrhu, uznastoji stvoriti dati po tamošnjem zastupstvu načelni zaključak u tom predmetu uz uvrštenje u proračunu za godinu 1906. stanovitog iznosa po mogućnosti, veličinu kojega ustanoviti propuštam tomu uredu.

Za ravnanje ipak iztičem, da bi zgrada stajala oko 50.000 kruna, k tomu 10.000 kruna sa stanom upravitelja ili ukupno 60.000 kruna, pak bi poprečno otpalo na jednu imovnu općinu 6—7000 kruna jedan put za uvijek, a ta svota bi imala biti manja kod siromašnijih imovnih općina, a veća kod bogatijih.

Kad se uzme u obzir okolnost, da nas visoka vlada odbija kad molimo bezplatan stan u Topuskom, bud za se, bud za osoblje, jer da nismo zem. činovnici, da neima mjesta itd. mislim, da će slavni naslov taj predlog prihvatiti i svoje mnijenje o tom i odluku pospješanjem ovom uredu priobćiti, tim više, što se valja pobrinuti za gradilište koje bi zemlja imala u Topuskom bezplatno ustupiti, zatim svrsi shodni nacrt i troškovnik itd.“

Pripravan sam bio na razne zapreke u toj toli važnoj stvari, i nisam se prevario, jer nedobih povoljnog odgovora od nijedne imovne općine, osim od gospodarstvenog ureda I. banske imovne općine, koja je u tu svrhu votirala 1000 kruna, ali taj zaključak visoka vlada, obzirom na slabo financijalno stanje te imovne općine odobrila nije.

Kako se je za tu stvar živo zainteresiralo — čuvši o čem se radi — većina šumskog upravnog a osobito šumsko-čuvarskog osoblja, priobćujem ovime, da ću u predmetu iznijeti predlog i u sjednici šumarskog društva, kojemu je dužnost promicati interese svojih članovah i koj će predlog ići onamo, da se zamoli visoka kr. zem. vlada neka bi ona pogledom na važnost i potrebu predmeta, naredbom pozvala sve

imovne, občine, da u gore navedenu svrhu doprinose po mogućnosti votiraju, kao i to, da se potrebno gradilište za šumarski dom u Topuskom rezervira i na trošak zemaljski dade izraditi nacrt i troškovnik, a da tu cielu stvar uzme u svoje ruke hrv. slavonsko šumarsko društvo, koje će moći naći puta, da u to kolo privede i drugove naše, koji stoje u zemaljskoj službi, kao i doprinos, koji bi u ime njihovo u tu svrhu zemlja doprinijeti imala.

Molim gg. drugove, da me u tom nastojanju potpomognu i da eventualno svoje mnjenje i u šumarskom listu priobće

Ed. Slapničar.

Visoka škola za kulturu tla u Beču, imala je u zimskom poljeću g. 1904/905 ukupno 574 slušača (i to 161 gospodara, 311 šumara i 102 kulturno tehničara), a u ljetnom semestru 498 (i to 137 gospodara, 267 šumara i 94 kult. tehničara). Ove je godine upisano preko 600 slušača, što svakako i tek jesenas uzsljediivšem novoustrojstvu te visoke škole pripisati valja. Ovogodišnji je rektor prof. i dvorski savjetnik Dr. Gustav Marhet.

Sa njemačkih visokih šumarskih škola. Na kr. saskoj šumarskoj akademiji u Tharandu, dokinut je dosadanji direktorialni sustav uprave i odredjen izbor rektora — te je za prvo izborno trogodište 1904/07. izabran za rektora tajni dvorski savjetnik prof. dr. Kunze. Takodjer i naučna osnova i ispitni red preinačeni su.

Sa strane šumarskog odjelenja tehničke škole u Karlsruhi — podignut je zahtjev, da se to odjelenje dokine i prenese na koje sveučilište Hrvatska je kr. zemaljska vlada, izaslala o zemaljskom trošku na šumarski odio sveučilišta u Münchenu, u svrhe dalnjeg usavršenja u šumarskoj nauci, absolvente zagrebačke šumarske akademije i šumarske vježbenike gg. Gjuru Nenadića i Andriju Petračića.

Broj slušača na hrvatskoj šumarskoj akademiji u Zagrebu, iznaša u zimskom semestru g. 1905/906 u I. godištu 9, u drugom 11 i u trećem 11 ili ukupno 31., od ovih je iz Hrvatske i Slavonije njih 27, iz Bugarske 3, iz Bosne 1. Redovitih je trideset a jedan je izvanredni.

Osim toga nastavljaju tri absolventa akademije nauke, i to trojica njih na mudroslovnom a jedan na pravoslavnom fakultetu sveučilišta u Zagrebu.

Tečaj za drvare. Iz krugova trgovaca sa drvima, potaknuta je više puta u „Hrvatskom trgovačkom listu“ ideja, da se u Zagrebu u okviru „Merkurovih“ škola, uredi posebni tečaj za one trg. namještelnike, koji se žele posvetiti trgovini drvima. Žali bože — kako iste novine javljaju, te su te nakane do sada najviše s materijalnih razloga neizvedive. I mi bi takovo poduzeće radošno pozdravili.

Sbog poskorenja dovršenja segragacionalnog izlučenja šuma za gradove Belovar i Ivanić, odputilo se je na dne 12. prosinca p. g. posebno veliko izaslanstvo županije belovarsko-križevačke, toli pred preuzvišenoga g. bana u Zagreb — koli i pred zajedničkog kr. ugar.-hrvatskog ministra za poljodjeljstvo u Budimpeštu. Gospodin je ministar barun Freilitzsch — nakon saslušanja izaslanstva — koje mu je preko presvetl. velikog župana T. Georgijevića, — obširno i iscrpivo predočilo stanje stvari, odgovorio, da i sam znade, kolika silna šteta gradovima odtuda nastaje — ako se s provedenjem takovih segragacija oteže, a nikako da se nemože opravdati, što se napose ta segragacija sada već vuče kroz čitavih trideset godina, obećav podjedno da će odmah iztražiti dati što je na stvari, te odrediti da se pristupi i konačnom rješenju toga pitanja.

Da li je i koji je daljni uspjeh tim izaslanstvom do sada polučen nije nam poznato.

Novo šumarsko društvo u Magjarskoj, kane osnovati, kako novine javljaju, šumari područja županije Arad, Hunjad, Krassozerenyi i Temišvar Društvo nositi će naslov „Južno-ugarsko šumarsko društvo“.

Stanje šumarstva u području županije virovitičke, opisuje službeno izvješće kako slijedi. Od onopodručnih zemljišnih zajednica prodale su i opet tečajem g. 1905. hrastova z. z. Orešac sa 36.000 K, Podgorač za 8000 K, Predrijevo za 26.500 K, Feričanci za 67.700 K, Bankovac za 45.700 K, Potnjani 2110 hrastova za 201.166 K, Paljevina za 82.000 K, Borovik za 12.500 K i Levanjska varoš za 28.000 K ili ukupno je prodano hrastova za 509.680 kruna. Cijene hrastovine poskočile su i ovdje znatno. Pošumljivale su se sječine i naravno i umjetno. Biljka je zasadjeno 30.000 brestovih u z. z. Mrzović, 8000 u z. z. Koritna, 10.000 jasenovih u z. z. Budrovci i 2000 jasenovih u z. z. Gašinci. Sadnja žira bila je slaba, jer žir godine 1905. nije urodio.

Za 13 jutara pašnjaka u z. z. Satnica nabavljeno je 40.000 mladica akacije. Zemljišne zajednice osiečke pošumile su 22 jutra, a u biljevištima uzgojeno je 71.000 biljka raznih listača. Na presadnice zlo je djelovala suša.

Zemljišnoj zajednici Viškovci dozvoljena je prodaja jednog diela šume i uživanje istog kroz 10 godina poljskom težatbom — a z. z. Trnava i Crkovci dozvoljena je pretvorba šume u pašnjak uz uvjet, da se u zamjenu zato pošumi jednaka površina zajedničkih pašnjaka.

Oglas dražbe stabala.

Dne 10. veljače 1906. prodavati će se kod ove kr. kotarske oblasti 2000 hrastovih stabala iz šume z. z. Šišinec-Bekiševina općine Pokupsko, putem javne ponudbene dražbe.

Pomenuta stabla procijenjena su na 65.218 K. 53 fil.

Biljegovane, propisno sastavljene ponude obložene sa žaobinom od 10% ponudjene svote, dobro zapečaćene, moraju najkasnije 10. veljače t. g. do 11 sati 30 časova prije podne kod potpisane oblasti predane biti, te na omotu točno stavku dražbenoga oglasa sadržavati na koju glase.

Poblizi uvjeti mogu se uviditi kod ove oblasti u uredovnici kr. kot. šumara, kod kr. županijske oblasti u Zagrebu i kod općinskog poglavarstva u Pokupskom za vrijeme uredovnih sati.

Kr. kotarska oblast u Pisarovini.

Kr. kotarski upravitelj: Dr. G ü t h n e r v. r.

Oglas.

U biljevištu kr. nadzorništva za pošumljenje kraša u Senju razpoloživo je:

1. 1.000.000 kom. 2—3 godiš. biljka crnoga bora.
2. 844.000 kom. 2—3 godiš. biljka omorike.
3. 1.100 kom. 2 godiš. biljka jele.
4. 200 kom. 2 godiš. biljka maklena.

Ukupno 1.845.300 komada biljka, koje će se na razne obćine (političke, mjestne, imovne), kao i na privatne šumoposjednike bezplatno kao razsadnice porazdieliti, uzimajući pri tom osobiti obzir na molitelje iz kraškoga područja bivše vojne krajine i Primorja.

Oblasti, obćine i privatni šumoposjednici, koji žele upitne biljke dobiti u svrhu šumske gojitbe, neka svoje molbe neposredno u neprekoračivom roku do 15. veljače 1906. podnesu banu kraljevine Hrvatske Slavonije i Dalmacije, dočim će se odprema upitnih biljka, prema stigavšim prijavama i razpoloživom broju, obaviti u proljeće godine 1906., o čemu će se molitelji pravodobno obavjestiti.

Oglas dražbe.

Dne 17. veljače 1906. prodavati će se kestenove šikare u površini od 530 jutara za proizvodnju kestenovih štapova putem pisanih offerta, koji moraju toga dana do 11 sati do podne kod potpisanoga ureda predani biti.

Poblizi uvjeti mogu se za vrijeme uredovnih sati kod potpisanoga ureda saznati.

Šumsko-gospodar. ured.
I. ban. im. obćine u Glini.

Oglas dražbe.

Temeljem dozvole kr. zemaljske vlade od 31. prosinca 1905. broj 93327 i dozvole od 31./XII. 1905. broj 94412 te ovlasti upravnog odbora žup. virovitičke od 8./I. 1906. broj 2319 u. o. od/1905. i od 10./I. 1906. broj 2339 od/1906. obdržavat će se u uredu kr. kotar. oblasti u Djakovu dne 14. veljače 1906. u 10 sati prije podne, za zemlj. zaj. Piskorevci, a u 11 sati prije podne za zem. zaj. Slatine, javna dražba hrastovih stabala uz pismene ponude vrhu sljedećih prodajnih grupa.

U šumi zem. zaj. Piškorevci zvanj „Aljeg“ 7716 hrastovih stabala uz izkličnu cijenu od 142.638 kruna 39 filira odpremna željeznička postaja je Andrijevi i Garčin.

U šumi zem. zaj. Šlatinik zvanj „Vučki Vrh“ 323 hrastova stabla uz izkličnu cijenu od 32 493 kruna 52 fil. odpremna željeznička postaja je Markovac (Našice).

Ponude imaju glasiti na pojedine prodajne grupe (1. 2.) te se ima svaku posebno podnieti i obložiti sa 10% žaobine od izklične cijene.

Posebni dražbeni uvjeti mogu se uvidjeti za vrijeme uredovnih sati kod podpisate kr. kotarske oblasti.

Kr. kotarski predstojnik:

Dr. Vuković v. r.

Sadržaj.

Kratka razmatranja o prodaji hrastovine u jesen g. 1905.

Razpravlja Josip Kožarac 41—49

Odnosaji kr. magjarske visoke škole za šumarstvo u Ščavnici.

Iz magjarskoga preveo S. Mayer 49—68

Listak. Osobne viesti. — Umro Franjo Čordašić — Imeno-

vanja i promaknuća 68—70

Promet i trgovina 70—74

Iz upravne prakse. Načelne rješitbe. 74—75

Knjižtvo 78

Različite viesti: Lovačka izložba u Zagrebu. — Pred-

stavka slušača kr. šumarske akademije u predmetu

uredjenja te visoke škole. — Šumarski dom u To-

puskom — Visoka škola za kulturu tla u Beču. —

Segregacija šuma za gradove Belovar, Ivanić —

Novo magjarsko šumarsko društvo — Kubikator.

— Sa njemačkih visokih šum. škola. — Slušači

šum. akademije u Zagrebu. Tečaj za drvare. —

Stanje šumarstva u županiji virovitičkoj 75—80